

FRUITA SECA I FRUITA ASSECADA, UNA ESPECIALITAT DE L'ÀREA ECONÒMICA CATALANA-VALENCIANA-BALEAR

MARIA TERESA FERRER I MALLOL¹

Data de recepció: juny 2001
Data d'acceptació i versió final: agost 2001²

Resum: L'article tracta d'uns productes de l'alimentació propis de l'àrea Mediterrània, com ho són la fruita seca (ametlles, avellanes, castanyes, nous i pinyons) i la fruita assecada (figues, pances, dàtils). Avellanes, ametlles i pinyons eren productes bàsics d'exportació de Catalunya, València i Mallorca, tant cap a Orient com cap a Flandes, mentre que pances i figues eren exportades especialment cap a Itàlia i cap a Anglaterra i Flandes. Les nous i les castanyes tenien una difusió més limitada. Els dàtils, produïts a Elx, eren també importats del Magreb i reexportats després. Mentre que les ametlles es trobaven a tots tres territoris, les avellanes i els pinyons eren una producció catalana. Les figues s'assecaven també a tots tres territoris, però amb predomini del País Valencià i Mallorca i les pances eren una especialitat valenciana. L'article es completa amb vint-i-set quadres en els quals hi és detallat el comerç d'aquests productes. S'indiquen també els noms dels comerciants, la seva nacionalitat, el tipus de contracte comercial, pesos i mesures, etc.

Paraules clau: productes d'alimentació, fruita seca, ametlles, avellanes, castanyes, nous, pinyons, fruita assecada, figues, pances, dàtils, comerç, Catalunya, València, Mallorca, Mediterrani, Llevant, Anglaterra, Flandes, Edat Mitjana.

Abstract: The article deals about some foodstuffs which are peculiar of the Mediterranean area: nuts (almonds, hazelnuts, chestnuts, walnuts, pine-nuts) and dried fruits (figs, raisins, dates). Hazelnuts, almonds and pine-nuts were basic goods of exportation from

¹Investigadora Científica del Departament d'Estudis Medievals, Institució Milà i Fontanals, CSIC. Barcelona.

²Aquest article forma part del Projecte de Recerca "El Mediterráneo medieval desde el observatorio de la Corona de Aragón. Conflictividad e intercambios económicos" (PB97-1145), aprovat i finançat per la Dirección General de Investigación Científica y Técnica del Ministerio de Educación y Ciencia, durant el trienni 1999-2001.

Catalonia, Valencia and Majorca both to the East and to Flanders, while raisins and figs were exported specially to Italy and to England and Flanders. Walnuts and chestnuts had a shorter diffusion. Dates, produced in Elx, were also imported from Maghreb and often re-exported. While almonds could be found in the three countries, hazelnuts and pine-nuts were a Catalan product. Figs were dried in the three territories, though Valencia and Majorca produced a little more quantity. Raisins were a valencian speciality. The article is illustrated with twenty-seven tables that demonstrate the trade of all these products, merchants, contracts, weights and measures.

Key words: foodstuffs, nuts, almonds, hazelnuts, chestnuts, walnuts, pine-nuts, dried fruits, figs, raisins, dates, trade, Mediterranean, Catalonia, Majorca, Valencia, Middle East, England, Flanders, Midle Ages.

SUMARI

I. **Fruita seca:** 1. Ametlles.- 2. Avellanes.- 3. Castanyes i nous.- 4. Pinyons.- II. **Fruita assecada:** 1. Figues.- 2. Panses.- 3. Dàtils.- Apèndix de quadres.

La fruita seca i l'asssecada ocupaven un lloc molt important entre els productes agrícoles exportats des de Catalunya, les Balears i el País Valencià. El clima tan divers de Catalunya proporcionava, al mateix temps, castanyes procedents dels boscos del Montseny, de les Guilleries o dels Pirineus orientals, nous de les nogueres disseminades per les zones de clima mediterrani més baixes i més humides i avellanes, pinyons i ametlles que es fan en terres més seques³. També es trobaven ametllers al País Valencià i a Mallorca, mentre que les nogueres, malgrat que n'hi havia al País Valencià, eren menys abundoses que a Catalunya. Les avellanes i pinyons que circulaven en el comerç eren pràcticament només de Catalunya.

Les figueres eren presents a totes les comarques mediterrànies, a Catalunya, a València i a Mallorca, mentre que la vinya es trobava especialment a València i a Catalunya, bé que també n'hi havia a Mallorca. La preparació de la figa i de la pansa, però, era una especialitat més aviat valenciana, tot i que igualment eren molt apreciades les figues de Mallorca i les de Catalunya.

El consum de fruita seca o asssecada era molt alt a l'Edat Mitjana. Substituïa la fruita fresca a l'hivern, mentre que a l'estiu es consumia menys,

³*Geografia de Catalunya*, dirigida per L. SOLÉ I SABARÍS, I, Barcelona, ed. Aedos, 1958, pp. 254, 260 i 412.

tant perquè hi havia fruita com perquè és un aliment no pas refrescant sinó més aviat calent; pances i figues figuraven a la dieta d'alimentació de tot l'any; formaven part de les postres, als àpats, i a més eren presents, habitualment, a les col·lacions, tant a les menjades lleugeres en temps de dejuni com a les recepcions i festes. Ja vaig comentar en una altra ocasió el consum de fruita seca i assecada tant a la taula reial, com als convents com, amb més limitacions, entre els estaments populars⁴.

L'alt consum de la fruita seca exigí que la venda a la menuda fos regulada. Els llibres del mostassaf de diversos llocs de Catalunya, València i Mallorca s'ocupen de les mesures per a la venda d'aquests productes. El mostassaf de la ciutat de València disposà que les figues seques fossin venudes per esportes, que havien de tenir una cabuda de tres roves, perquè sembla que s'havien registrat frauds en la mesura de les figues, i s'havien causat perjudicis als que n'havien exportat. Les nous, avellanes, ametlles i castanyes s'havien de mesurar amb l'almud de boca estreta, però el 1339 es disposà que fossin mesurades amb l'almud de boca ampla i foren donats deu dies de temps per canviar-los i mostrar-los al mostassaf; si el comprador ho demanava, podien mesurar-se també amb la barcella o amb la fanega. Les nous no podien ésser introduïdes d'una en una a la barcella (potser perquè ben col·locades n'hi cabien més), ni tampoc es podia demanar que la mesura fos curullada, sinó que havia d'ésser arrasada; fou prohibida la pràctica d'omplir una barcella curulla de nous, pesar-la i després pesar la resta a aquella raó, perquè les nous havien d'ésser mesurades i no pesades⁵. També el llibre del mostassaf d'Eivissa s'ocupa de les mesures per a la venda de fruita seca, pinyons, avellanes, nous i castanyes a les botigues, que havia d'ésser la barcella o almud corrent⁶.

Les ordinacions de Castelló de la Plana s'ocupen d'un altre problema prou greu, el del robatori de fruites als camps i esmenta particularment les ametlles i les nous. La gent sospitosa podia ésser obligada a ensenyar el

⁴Maria Teresa FERRER i MALLOL, *Figues, pances, fruita seca i torrons*, XIV Jornades d'Estudis Històrics Locals. *La Mediterrània, àrea de convergència de sistemes alimentaris (segles V-XVIII)* (Palma de Mallorca, 1995), Palma de Mallorca, Govern Balear. Conselleria d'Educació, Cultura i Esports, 1996, pp. 191-208.

⁵Francisco SEVILLANO COLOM, *Valencia urbana medieval a través del oficio de Mustaçaf*, València, Institución Alfonso el Magnánimo, 1957, pp. 87, 243-244, 309-310 i 311.

⁶*Llibre del mostassaf d'Eivissa*, edició a cura d'Amadeu J. SOBERANAS, Madrid, 1977, I: facsímil, f. 28 r.

contingut de cistelles, sàrries i cabassos i, en cas d'haver-ne pres, havia de pagar una multa⁷

Avellanes, ametxes i pinyons eren productes d'exportació, dels més típics de les terres catalanes. Són presents en molts dels carregaments de mercaderies destinats tant a Llevant com a Ponent, cap al sud i cap al nord. Les figues i les pances també eren un producte molt destacat de l'exportació a tot el litoral, des del Rosselló fins a la frontera meridional valenciana i des de les Balears.

El consum de fruita seca originava un moviment comercial prou consistent per a permetre l'especialització d'alguns mercaders o de societats comercials, com la companyia comanditària formada, l'any 1397, entre Antoni Perpunter, patró de barca, i Miquel Sorell, tots dos de Barcelona. La societat es proposava de comerciar amb fruita seca, avellanes, ametllons, nous, castanyes, figues, i també amb vi, gra i oli, dins dels dominis del rei d'Aragó i del rei de França⁸. Entre 1439 i 1447, un mercader del port de Serinhan, al Llenguadoc, es dedicava al comerç d'avellanes entre Catalunya i França⁹.

La fruita seca i assecada nodria un comerç interior notable. Circulava lliurement, llevat d'èpoques de guerra o de gran carestia, períodes en els quals s'establia un control sobre l'exportació de la fruita seca i de la fruita assecada pel gran valor nutritiu d'aquests productes alimentaris, que podien ajudar a subsistir en cas de mancança d'altres aliments més bàsics, i per tal d'evitar que anessin a terres enemigues.

Les regions productores s'esforçaren a aconseguir privilegis per a la lliure circulació de les figues i de les pances. N'és una primera mostra el privilegi d'Alfons X el Savi del 5 de setembre de 1269, el qual concedí als habitants d'Alacant que figues, pances i oli de llurs pròpies collites poguessin ésser tretes de la vila sense donar fiadors, com sembla que se'ls exigia,

⁷Luis REVEST Y CORZO, *Libre de Ordinacions de la Vila de Castelló de la Plana*, Castelló de la Plana, 1957, pp. 141-142.

⁸José María MADURELL-Arcadi GARCIA, *Comandas comerciales barcelonesas de la Baja Edad Media*, Barcelona, Col·legi Notarial de Catalunya-Departament d'Estudis Medievals. CSIC, 1973, doc. 160.

⁹Miguel GUAL CAMARENA, *Vocabulario del Comercio medieval. Colección de aranceles aduaneros de la Corona de Aragón (siglos XIII y XIV)*, Tarragona, Diputación Provincial, 1968, veu "avellanes".

pagant, però, els drets corresponents al rei¹⁰. L'autorització vol dir que hi havia entrebancs per a la sortida d'aquests productes alimentaris i l'exigència de fiadors ens fa pensar que potser s'exigia el compromís de no portar aquests productes a terres sarraïnes.

Alacant pertanyia llavors a la Corona de Castella, però també a la Corona catalano-aragonesa hi havia restriccions semblants perquè Calp, situada en una altra zona productora una mica més al nord, obtingué, l'any 1281, llibertat d'exportació de figues i pances¹¹.

L'any 1344, potser per causa del context de guerra amb el rei de Mallorca, el batlle de Barcelona havia fet fer una crida a la ciutat prohibint treure'n pances, figues, peix salat i altres viandes per portar fora del regne. Els consellers de Barcelona es queixaren immediatament al rei perquè aquesta ordinació atemptava contra els seus privilegis i el monarca hagué de rectificar i manar al batlle que fes una nova crida excloent d'aquesta prohibició de treta la ciutat de Barcelona, d'on els barcelonins i altres súbdits seus podrien treure figues, pances, peix salat i altres viandes no prohibides, sempre que assegurassin, com era costum, que no les portarien a terres de sarraïns ni d'enemics ni tampoc al Rosselló i a la Cerdanya ni al comtat d'Empúries¹².

En època de carestia, totes les ciutats i viles procuraven assegurar-se el proveïment decretant prohibicions de treta de vitualles del propi terme; sovint, doncs, calgué la intervenció reial per tal de trencar aquest reticulat defensiu a fi de permetre el proveïment de les ciutats més grans o dels llocs que es trobaven en una situació més difícil. En el moment de la gran carestia de 1374-1375, el monarca expedí manaments per permetre la treta d'alguns dels productes que ens ocupen, que la penúria de blat havia fet passar a un primer terme dels queviures disponibles, després segurament d'haver esgotat els llegums. Per l'agost de 1374, el rei Pere el Cerimoniós ordenà al batlle de Sant Feliu de Guíxols que permetés la treta d'un total de 200 saques d'avellanes amb destinació a Barcelona, on eren necessàries per la gran població que hi havia. Per l'octubre, s'autoritzava novament la treta de diversos productes alimentaris, entre ells avellanes i castanyes, igualment per

¹⁰*Ibídem*, doc. 91.

¹¹José HINOJOSA MONTALVO, *Textos para la Historia de Alicante. Historia Medieval*, Instituto de Cultura Juan Gil-Albert. Diputación de Alicante, Alcoy, 1990, doc. 74.

¹²ACA, C, reg. 876, ff. 13 v.-14 r. (1344, febrer, 12).

portar a Barcelona. Pel novembre es tractava de la treta de 100 esportes de figues o de pances des del País Valencià per portar a Catalunya i fins i tot fou autoritzada la treta d'alguns centenars de quintars de garrofes del País Valencià amb destinació a Barcelona o a Mallorca¹³. Francesc Sevillano Colom també indicà que l'any 1375 foren portats 5.000 quintars de figues d'Alcúdia i de Pollença a Ciutat de Mallorca per tal de trobar substitutius al pa que mancava i indica que foren enviades 1.000 esportes de figues a Gènova¹⁴.

En els llocs productors, la treta de figues fou usada com a moneda de canvi per a obtenir blat. L'any 1374, que sembla que fou un any amb una gran collita de figues al terme d'Alacant, l'infant Joan concedí als alacantins, que temien no poder comercialitzar tantes figues ni conservar-les, que poguessin vendre-les a qualsevol persona dels regnes del seu pare, deçà i dellà mar, al millor preu que poguessin i esmerçar el producte en blat o el que els semblés, per portar a Alacant, malgrat qualsevol prohibició de treta de blat o altra¹⁵.

Una disposició força similar fou adoptada a Mallorca l'any 1390, quan el 3 de gener fou feta una crida, per manament del governador, Francesc Sagarriga, i dels jurats del regne, prohibint treure figa de Mallorca, de la produïda a la terra, sota pena de 25 lliures i de perdre la figa, llevat que asseguessin portar una quartera de blat per cada quintar de figa que traguessin. En aquest cas podrien, a més, gaudir de la meitat de l'ajuda donada als que portaven blat a l'illa¹⁶.

La demanda exterior de figa permetia, doncs, dissenyar una estratègia de proveïment de blat, del qual Mallorca era tan deficitària, forçant una mica els mercaders interessats en la figa a implicar-se en el proveïment de blat, que era menys profitós per a ells.

¹³ACA, C, reg. 926, ff. 135 v.-136 r. (1374, agost, 22), 203 r.-v. (1374, octubre, 26), 216 r. (1374, novembre, 8), 214 v.-215 r. i 225 r. (1374, novembre, 11 i 25).

¹⁴Francisco SEVILLANO COLOM, *Mercaderes y navegantes mallorquines (Siglos XIII-XV)*, a *Historia de Mallorca*, dirigida per J. MASCARÓ PASSARIUS, pp.431-693, concretament p. 468.

¹⁵Vicente MARTÍNEZ MORELLÁ, *Cartas del rey Juan I a Alicante*, Alacant, 1953, doc. 10, amb la data equivocada. Publicat novament per José HINOJOSA MONTALVO, *Textos para la Historia de Alicante. Historia Medieval*, Institut de Cultura Juan Gil-Albert. Diputación de Alicante, Alcoy, 1990, doc. 75.

¹⁶Antoni PONS, *Libre del Mostassaf de Mallorca*, Mallorca, CSIC. Escuela de Estudios Medievales. Sección de Valencia, 1949, p. 226.

Per conèixer el moviment comercial de la fruita seca i de l'assecada, a part de les notícies que incidentalment he pogut recollir en els registres de cancelleria reial, com algunes de les que acabo de comentar, he utilitzat un mostreig de diverses fonts: comandes, assegurances i registres de llicències de treta de coses vedades, a més d'algunes altres fonts publicades, com llibres de comptabilitat comercial, registres de lous o drets de marca etc. o bé documents esparsos recollits per mi mateixa o per altres persones que ja aniré esmentant on pertoqui.

Les comandes examinades són les de la col·lecció publicada per Josep Maria Madurell i Arcadi Garcia Sanz, selecció dirigida a aclarir la naturalesa jurídica i funcional del contracte, amb una tendència a l'exhaustivitat en l'època més antiga del recull i una tria molt més selectiva per als segles XIV i XV. He completat el material procedent d'aquesta col·lecció amb el que pertany a un catàleg dels primers manuals i llibres del notari Joan Nadal (1384-1389) que tinc preparat, encara inèdit, que corresponen al període 1384-1391 i entre els quals hi ha un manual de comandes. Així mateix he usat les notícies comentades per diversos historiadors, Claude Carrère, Mario Del Treppo, Damien Coulon, a la seva tesi doctoral, encara inèdita, o per mi mateixa, tant inèdita com comentada a diversos treballs, especialment en el que vaig dedicar precedentment a aquest mateix tema.

Les assegurances usades són les de la col·lecció publicada per Arcadi Garcia Sanz i per mi mateixa; és una selecció encaminada a il·luminar la natura jurídica del contracte i el seu funcionament, especialment en cas de sinistre, excepcions, etc. He completat aquesta selecció amb material inèdit no aprofitat en aquella ocasió, part del qual ja el vaig usar en articles precedents, com el buidat del "Liber securitatum" del notari Pere Bastat (9 agost 1454-24 gener 1461), inèdit, i el buidat del manual d'assegurances de Bartomeu Masons (1428-1429), que constituí la tesi de "laurea" d'Elisa Soldani a la Universitat de Pisa.

L'altra gran font d'informació és la sèrie de registres de llicències de treta de coses vedades. És una sèrie que té algunes limitacions pel que fa als productes i pel que fa a l'àrea espacial que abasta. Pel que fa als productes, els del ram de l'alimentació necessitaven llicència de treta amb l'objectiu d'impedir que fossin portats a terres enemigues, per tant els fruits secs i assecats figuren entre els articles controlats, bé que no podem assegurar que fos sempre així, ja que la llista de les coses vedades varià segons els moments; era més àmplia en temps de guerra o de carestia i es reduïa en

períodes de pau. El nucli dur dels productes alimentaris que necessitaven llicència de treta era constituit pels cereals panificables, mentre que les figues i les pances, i encara més els fruit secs, figuraven en un grup de control discontinu. Cal assenyalar que els volums de coses vedades publicats a València tenen una gamma de productes subjectes a llicència de treta molt més restringida. El volum de coses vedades de València de 1404, per exemple, només presenta, dins del capítol de productes alimentaris, llicències de treta de blat, d'ordi, de biscuit, de cigrons i de peix: lluç (merluça), sardina, congre i tonyina. Res de figues ni de pances ni de fruits secs, només un parell de condiments: comí i alcaraülla. Semblen encara més restrictius els volums de 1381 i el de 1393 o els de 1412-18 i 1422 de Castelló¹⁷. Per a veure l'ample ventall de productes que passaven pel control del batlle a Barcelona, l'any 1357 -època de guerra-, hom pot consultar l'estudi de Claude Guy Maubert¹⁸.

Ignoro el motiu pel qual hi havia aquesta diferent regulació a les batlies de Catalunya i del regne de València, però probablement caldria buscar-lo en privilegis d'aquest darrer territori, com els ja esmentats de Calp i d'Alacant, que devien impedir el control de l'exportació de fruita seca i assecada, bé que no ho he pogut comprovar amb una recerca específica.

L'altra limitació que presenten els llibres de coses vedades és la reducció del seu àmbit de control. No he trobat, per ara, disposicions sobre aquest àmbit, però l'examen dels registres que he utilitzat permet constatar que tot el Llevant mediterrani n'és gairebé completament absent. M. Pilar Frago i M. Dolors López, després d'examinar els registres de deu anys, trobaren dos únics albarans de coses vedades adreçades a Xipre, un a Rodes

¹⁷J. HINOJOSA MONTALVO, *Coses vedades, en 1404*, València, Anúbar ed., 1972, pp. 25., 29, 35-37, 40, 42-43, 74, 81, 69, 155 etc. Cf. també: M. Desamparados CABANES PECOURT, *Coses vedades en 1381*, Valencia, Anúbar, 1971 i Pedro LÓPEZ ELUM, *Coses vedades en Castellón desde 1412 a 1418 y 1422*, Valencia, Anúbar, 1973. Ramon FERRER NAVARRO, *Coses vedades en 1393*, València, 1975. Aquesta sèrie valenciana ha estat objecte dels estudis següents: Pedro LÓPEZ ELUM, *Contribución al estudio de las relaciones comerciales marítimas de Castellón de la Plana durante los años 1412 a 1418 y 1422*, "Estudios de Edad Media de la Corona de Aragón", IX (1972), pp. 211-266. José HINOJOSA MONTALVO, *Valencia y el comercio de exportación durante la primera década del siglo XV "Coses vedades"*, Tesi doctoral, València, 1972. IDEM, *Las relaciones comerciales entre Valencia e Italia durante el reinado de Alfonso el Magnánimo ("Coses vedades")*, "Estudios de Edad Media de la Corona de Aragón", X (1975), pp. 439-510. Ramon FERRER NAVARRO, *La exportación valenciana en el siglo XIV*, Saragossa, 1977.

¹⁸Claude Guy MAUBERT, *Le mouvement du port de Barcelone pendant l'hiver 1357*, "Anuario de Estudios Medievales", 10 (1980), pp. 659-688.

i un de destinació alternativa, Sicília o Alexandria¹⁹. La hipòtesi més plausible que pot justificar aquesta absència és una possible intenció d'evitar duplicitat en el control. El comerç amb aquesta àrea es troava subjecte a un impost especial i el corresponent control de coses vedades es devia efectuar a través del cobrament d'aquest impost especial.

La llicència de treta, almenys per a aquests productes, no comportava cap pagament d'impostos, només l'obligació, per part dels responsables de la mercaderia, o freqüentment del patró de l'embarcació que les transportava, de tornar un albarà de les autoritats portuàries o fiscals del port de destinació per tal de demostrar que la mercaderia hi havia estat descarregada. Aquestes disposicions miraven d'evitar que mercaderies d'interès estratègic i, afortunadament per a nosaltres, eren moltes les considerades estratègiques, poguessin ésser portades a terra enemiga. Les llicències de treta de 1357-1358, per exemple, excloïen la destinació de Gènova i la seva Ribera perquè hi havia guerra. El sistema devia servir també per controlar que mercaderies destinades a Alexandria, per exemple, defugissin el pagament dels drets estipulats, al·legant que es portaven a Sicília. Calia retornar l'albarà testimonial a les oficines del batlle en un termini establert, segons la durada del viatge, sota pena d'incórrer en una multa. Els registres de coses vedades inclouen, doncs, no solament les llicències de treta atorgades sinó també la còpia dels albarans testimonials de descarregament de mercaderies a Barcelona, lliurats als patrons o mercaders.

Per a alguns productes, els llibres de llicències de treta són una bona font d'informació, que cal, però, completar amb altres fonts per a les destinacions que no hi apareixen.

Els registres de llicències de treta que he buidat completament són el 1057, corresponent als anys 1357-1358, el 1066, de 1400, i el 1067, de 1401-1402. Carles Vela m'ha permès utilitzar els llistats que ell i Cécile Crabot van fer fa quatre o cinc anys, dels registres 1084 i 1085, corresponents als anys 1432-1437, i 1088-1089 dels anys 1438-1447. A més, he aprofitat algunes anotacions preses anteriorment, no metòdiques, i les que he pogut trobar en els treballs dels autors que han analitzat algun d'aquests volums, Antoni M.

¹⁹M. Pilar FRAGO I PÉREZ, M. Dolores LÓPEZ I PÉREZ, *Barcelona i el comerç mediterrani i atlàntic a partir de les llicències de navegació (1400-1410)*, "XIII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó" (1987), Comunicacions III, Palma de Mallorca, Institut d'Estudis Baleàrics, 1990, pp. 171-184, concretament p. 174.

Aragó²⁰, Claude Guy Maubert, que ha estudiat una part del registre 1057²¹ i M. Pilar Frago-M. Dolores López, bé que aquestes darreres autores no concreten les dades de les llicències, llevat d'algun cas excepcional, i es fixen més aviat en el moviment marítim, mentre que Jordi Doncel utilitzà la mateixa sèrie documental per a un breu estudi sobre els primers anys del segle XVI²². F. Sevillano Colom comentà els registres similars de Mallorca i les mercaderies que hi apareixen, sense concretar les dades²³. També Pau Cateura els utilitzà, posteriorment, per a fer un estudi sobre el comerç entre Mallorca i Sardenya²⁴. Uns quants volums de la mateixa sèrie a València foren publicats fa uns anys²⁵.

He donat una ullada també als volums d'entrades i eixides, impost pertanyent a la Generalitat, corresponents als anys 1404 i 1434, bé que m'he refiat de les informacions que en proporciona Claude Carrère; he examinat amb més cura el quadern G 186/1 bis, trobat posteriorment a la redacció de la seva obra i corresponent a l'any 1407²⁶.

²⁰Antoni M. ARAGÓ, *Fletes de géneros prohibidos desde el puerto de Barcelona a la Liguria (1358-1409)*, Atti del I Congresso Storico Liguria-Catalogna (1969), Bordighera, 1974, pp. 211-219.

²¹C.G. MAUBERT, *Le mouvement du port de Barcelone pendant l'hiver 1357*, cit.

²²M.P. FRAGO-M.D. LÓPEZ, *Barcelona i el comerç mediterrani i atlàntic* cit. Jordi DONCEL CABOT, *Els registres de llicències de coses vedades, una font per a l'estudi del comerç atlàntic i mediterrani (1500-1515)*, "XIII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó" (1987), Comunicacions III, Palma de Mallorca, Institut d'Estudis Baleàrics, 1990, pp. 281-295.

²³F. SEVILLANO, *Mercaderes y navegantes mallorquines (Siglos XIII-XV)*, cit., pp. 460-481.

²⁴Pablo CATEURA BENNASSER, *El comercio del reino de Mallorca con Cerdeña a través de los "guiatges"*, "XIV Congresso di Storia della Corona d'Aragona (1990)". *La Corona d'Aragona in Italia (secc. XIII-XVIII). I. Il "regnum Sardiniae et Corsicae" nell'espansione mediterranea della Corona d'Aragona*, Università di Cagliari- Università di Sassari- Istituto sui Rapporti Iralo-Iberici, CNR, Sassari, C. Delfino ed., 1995, pp. 277-390.

²⁵A més del ja esmentat de J. Hinojosa a la nota 15, cf. també: M. Desamparados CABANES PECOURT, *Coses vedades en 1381*, i Pedro LÓPEZ ELUM, *Coses vedades en Castellón desde 1412 a 1418 y 1422*. Ramon FERRER NAVARRO, *Coses vedades en 1393*. P. LÓPEZ ELUM, *Contribución al estudio de las relaciones comerciales marítimas de Castellón de la Plana durante los años 1412 a 1418 y 1422*. José HINOJOSA MONTALVO, *Valencia y el comercio de exportación durante la primera década del siglo XV "Coses vedades"*. IDEM, *Las relaciones comerciales entre Valencia e Italia durante el reinado de Valencia e Italia ("Coses vedades")*. Ramon FERRER NAVARRO, *La exportación valenciana en el siglo XIV*, citats a la nota 15.

²⁶Rafael CONDE, *La documentación para el estudio del comercio bajomedieval catalán: problemas y perspectivas*, "Anuario de Estudios Medievales", 10 (1980), pp. 653-658, especialment pp. 653-654.

Tractaré primer dels fruits secs: ametlles, avellanes, castanyes, nous i pinyons i seguidament de la fruita assecada: figues i pances i acabo amb els dàtils, només lleugerament assecats.

No tracto de les prunes seques, una fruita que per la documentació manejada en aquesta ocasió es pot veure que era objecte de comerç, molt més limitat que el de les altres fruites assecades però també interessant; tampoc no tracto d'un tubercle que podem assimilar als fruits secs: les xufles. Tenim constància d'alguna tramesa de prunes a Càller, a Tunis i a Flandes²⁷, mentre que hem trobat una tramesa important de xufles des de València a Barcelona: 6 caixetes i sis cofres i un quintar de xufles i una tramesa de 4 sacs de xufles des de Barcelona a Tunis l'any 1437²⁸. Són només uns pocs exemples que incloen com a curiositat, ja que han sortit en el transcurs de l'elaboració d'aquest treball.

I. FRUITA SECA

1. Ametlles

L'ametller es fa a Catalunya a totes les comarques, llevat del Pirineu i el Pre-pirineu, però sobretot a les comarques tarragonines en terres de secà i baixes²⁹. A l'Edat Mitjana també es conreava molt a l'Empordà, a la Catalunya interior, on la comarca de Verdú n'era una productora important. Sabem que el venecià Jacopo Dandolo hi reservà, l'any 1404, 40 cargues de la collita següent i també ho féu, amb 8 cargues en ferm i 4 d'opcionals, el barceloní Bernat Miró, l'any 1437³⁰.

Els ametllers eren, igualment, molt abundosos al País Valencià, sobretot a les terres interiors properes a Dénia, Ondara, Xàbia i la Vila

²⁷ACA, RP, Batllia, reg. 1084, f. 17 v. i reg. 1085, f. 80 r. Per la tramesa de prunes seques a Flandes cf. AHPB, Pere Bastat, *Liber securitatum* (1454-1461), f. 65 v. (1455, setembre, 8).

²⁸ACA, Generalitat, G 186, 1, f. 3 r. (1404, setembre, 5). i RP, Batllia, reg. 1085, f. 82 v.-83 r. (1437, gener, 14).

²⁹*Geografia de Catalunya*, pp. 254 i 412.

³⁰Claude CARRÈRE, *Barcelona 1380-1462. Un centre econòmic en època de crisi*, Barcelona, Curial, 1977, I, pp. 327-328.

Joiosa. Sabem que també n'hi havia a Elx³¹. Segons Jacqueline Guiral, els petits propietaris venien la collita directament o bé ho feien els jurats de les viles productores i, com a Catalunya, sovintejaven les vendes per anticipat. Jofre Daroca, de Dénia, vengué tres cargues d'ametlles el 31 de març de 1475 a Ferran Audogar, mercader de València, amb el compromís de lliurar-les per la festa de Tots Sants següent. Més notable fou el contracte negociat per Daniel Capena, de Xàbia, en nom de Joan del Anyell i Domènec Perandreu, per adquirir dues terceres parts de la collita de Xàbia; el tracte fou tancat el 13 de juliol de 1481 per als anys 1482-1483-1484, pel preu de 100 sous la carga d'ametlles. Els nobles figuraven entre els venedors més importants d'ametlles, ja que aplegaven una part de la producció; Jacqueline Guiral esmenta entre aquests Galceran Casalregues, senyor de Vinyals, i Onofre de Cardona. Sovint els nobles arrendaven no solament la part de collita que els pertocava sinó tota la d'un poble determinat; per exemple, Onofre Tamarit, cavaller d'Alzira, era el col·lector dels fruits de la Vila Joiosa el 1500 i s'encarregà de vendre 26 cargues d'ametlles al mercader castellà Alfonso de Valladolid i als valencians Martí de Santàngel i Jaume Macip³².

L'ametller era i és també un conreu important a Mallorca³³, bé que és difícil de saber si l'ametlla produïda es consumia a l'interior o se n'exportava una part. És ben documentada la sortida de fruita seca, nous, ametlles i avellanes, de Mallorca en direcció al Magreb³⁴, però és difícil de saber si aquestes ametlles eren de reexportació, com ho eren les avellanes, que no es conreaven a l'illa.

Les ametlles apareixen en sis lleudes catalanes, en quatre de valencianes i en un peatge aragonès. Eren comercialitzades pelades, amb clova, seqües, dolces, amargants, fresques, torrades etc.³⁵.

³¹M.T. FERRER I MALLOL, *Les aljames sarraïnes de la governació d'Oriola en el segle XIV*, Barcelona, CSIC. Institució Milà i Fontanals, 1988, pp. 87 i 93.

³²Jacqueline GUIRAL HADZIOSSIF, *Valencia, puerto mediterráneo en el siglo XV (1410-1525)*, València, Ed. Alfons el Magnànim, 1989, p. 419.

³³Cf. la distribució del conreu actualment a *Atlas de les Illes Balears geogràfic, econòmic i històric*, Barcelona, Diàfora, 1979, p. 26.

³⁴Maria Dolores LÓPEZ PÉREZ, *La Corona de Aragón y el Magreb en el siglo XIV (1331-1410)*, Barcelona, CSIC, Institució Milà i Fontanals, 1995, p. 442.

³⁵Miguel GUAL CAMARENA, *Vocabulario del Comercio medieval*, veu "amenles" i "amenló", i *El primer manual hispánico de mercadería (siglo XIV)*, Barcelona, CSIC. Instituto de Geografía, Etnología e Historia, 1981. Índex, veu "amellas" i "amellons" i pp. 127 i 173.

Hi havia un comerç interior notable. Els registres de treta de coses vedades permeten identificar les comarques productores que utilitzen la via marítima. Només entre octubre de 1357 i març de 1358 trobem set trameses d'ametilles des de Tarragona a Barcelona i dues des de Cambrils, que confirmen que la comarca del Tarragonès era la productora més important, dins de Catalunya. Pel que fa a les quantitats que haurien arribat a Barcelona des d'aquests llocs és més difícil concretar-ho. La disparitat en les mesures impedeix fer sumes. Només en dos casos les trameses apareixen mesurades en quintars, que fan un total de 17, és a dir 707'2 kg.³⁶; en una altra ocasió apareix mesurada en cargues, 2 cargues, que són 249'6 kg; en altres casos són mesurades en costals, de contingut variable, tal com demostra la documentació quan en dóna l'equivalència. Els 23 costals que trobem esmentats en total podrien equivaler a uns 2.806 kg., bé que alguns d'aquests costals, a més d'ametilles contenien també llenties³⁷. Més complicat és encara el càlcul del pes dels sacs i de les saques, a més del de les sàrries. Damien Coulon ha trobat un pes de 3 quintars i 8 ll., és a dir, 126'2 kg. per sac, bé que sembla més aviat una equivalència de saca, ja que els sacs, actualment, soLEN contenir més o menys la meitat d'aquest pes, mentre que les saques tenen un centenar de kg. o més³⁸. Atès que tenim un total de 2 sacs i 2 saques i una sàrria (que probablement pesava més que les saques), podem multiplicar per aquella equivalència amb la qual cosa tindríem aproximadament uns 631 kg. En total podrien ésser entorn de 4.394 kg. les ametilles arribades des del Tarragonès en uns sis mesos, quantitat que podria ésser més grossa perquè en alguna tramesa no s'indica la quantitat. Cal assenyalar igualment alguna tramesa d'ametilla des de València a Barcelona, però també n'hi ha en sentit contrari.

Efectivament, Barcelona, que emmagatzema ametlla provenint de tota Catalunya, n'envia a Mallorca, a València i a Cottliure.

M. Rosa Muñoz Pomer ha publicat les llistes del comerç valencià amb Mallorca, a través del dret de generalitat de les mercaderies de l'any 1411. Aquesta font permet constatar una notable tramesa d'ametlló a Mallorca, que

³⁶Per a les mesures cf. Claudi ALSINA, Gaspar FELIU, Lluís MARQUET, *Pesos, mides i mesures dels Països Catalans*, Barcelona, Curial, 1990.

³⁷Damien COULON, *Barcelone et le grand commerce d'Orient au Moyen Âge. Un siècle de relations avec l'Egypte et la Syrie-Palestine (1330-1430 environ)*, tesi doctoral inédita, presentada a la Sorbonne, p. 496, n. 429.

³⁸*Ibidem i Pesos i mesures*, cit. p. 230.

sumada a la que hi provenia des de Catalunya, com acabem de veure, devia servir per a la redistribució, ja que, com és sabut, Mallorca actuava com a dipòsit de mercaderies. Joan Armanguer hi envià un costal, que valia 4 ll.; Jaume Castella, 6 cafissos, que valien 7 ll. 16 s.; Francesc Garcia, 4 cafissos, que valien 5 ll. i Gabriel Sagranada 6 cafissos, que valien 7 ll. 16 s.³⁹.

Les ametlles són presents en el comerç català amb Orient des de ben antic; permetien, juntament amb alguns altres productes catalans, comprar sucre, pebre, laca etc. La comanda d'ametlles més antiga, coneguda per ara, és del 1265 amb destinació a Palestina. Allà havien de competir amb les ametlles italianes, que també hi arribaven⁴⁰. Les comandes i després les assegurances recollides en els quadres, malgrat que es tracta només d'una mostra, ens indica que els mercats on arriba l'ametlla des de Barcelona són les illes, Xipre, Rodes i Creta, i Egipte i Síria. Només en una ocasió surt esmentada la destinació de Constantinoble. L'any 1410 els preus dels productes de Ponent havien baixat molt a Alexandria. Lluís Sirvent es lamentava perquè l'ametlla anava a 8 besants la desena de quintars⁴¹.

També hi havia trameses a destinacions més pròximes, com Gènova⁴², Pisa, on entre 1315 i 1322 els mercaders pisans portaren des de Mallorca 15 cargues d'ametlla⁴³, o Sicília i Sardenya. També Tunis rebia ametlles des de Barcelona.

Flandes era un altre dels mercats on aquest producte trobava una bona acollida, però tenim poca informació de les trameses fins que comptem amb els llibres d'assegurances, ja en el segle XV; es troben poques comandes amb

³⁹M^a Rosa MUÑOZ POMER, *El comercio valenciano-balear 1411-1412 (Generalitat de les mercaderies)*, "Mayurqa", 23 (1990-1996), pp. 43-65.

⁴⁰Cf. Els quadres i D. COULON, *Barcelone et le grand commerce*, pp. 491-492.

⁴¹Joan AINAUD DE LASARTE, *Quatre documents sobre el comerç català amb Síria i Alexandria(1401-1410)*, a "Homenaje a Jaime Vicens Vives", Barcelona, Universitat, 1965, I, doc. 3, p. 334.

⁴²Rosa CALLURA, Giovanna LUSCHI, Stella Maris ZUNINO, *Genova e Spagna nel XIV secolo. Il "Drichtus Catalanorum"* (1386, 1392-93), Genova, Bozzi, 1970, p. 34. St.M. ZUNINO-N. DASSORI, N. (1970): *Genova e Spagna nel XV secolo. Il "Drichtus Catalanorum"* (1421, 1453, 1454), Gènova, Bozzi, 1970, pp. 188-189, 206, 212. (Collana Storica di Fonti e Studi). Aquestes darreres anotacions fiscals no són gaire clares i no sé si es tracta d'una sola tramesa repetida, dues trameses o quatre

⁴³Tito ANTONI, *I "partitari" maiorchini del Lou dels Pisans relativi al commercio dei Pisani nelle Baleari (1304-1322 e 1353-1355)*, Pisa, Pacini, 1977, p. 23 (Biblioteca del "Bollettino Storico Pisano", 18).

aquesta destinació, ja que no era la tècnica comercial emprada en aquella regió⁴⁴. Com podem veure en els quadres, moltes de les trameses vers Flandes es feien des de la costa valenciana, especialment des de Xàbia. Això no vol dir que tota l'ametlla enviada a Flandes procedís del País Valencià; a vegades ametlla del Camp de Tarragona era enviada a València, segurament per ésser reexportada. En alguna ocasió tenim notícies d'una tramesa d'ametlla cap a Flandes, des de València, a través dels incidents de pirateria. Sabem, per exemple que la nau de Juan Ortiz havia estat noliejada l'any 1393 per la companyia Datini per a fer un viatge de València a Sluis (L'Écluse) amb diferents mercaderies, entre altres 15 càrregues d'ametlles⁴⁵.

Igualment registrem alguna tramesa a Portugal i a Anglaterra com a alternativa de Flandes. A la fi del segle XV els catalans portaren fruita seca a Andalusia, avellanes i ametlles, potser només per a reexpedir-les a Flandes o Anglaterra, ja que les places andaluses van servir per organitzar els carregaments destinats a Flandes, Anglaterra o Irlanda. Els vaixells catalans sovint es dirigien directament als ports andalusos, sense passar per Barcelona, quan tornaven d'Orient; als ports andalusos es combinaven, doncs, els carregaments de procedència llunyana amb els que havien vingut de ports catalans, valencians o mallorquins, productes andalusos i a vegades també productes africans, de Madeira o de Canàries.

2. Avellanes

L'avellaner es troba a Catalunya associat a altres arbres, a les rouredes, a les pinedes, prop de les fagedes o en boscos caducifolis mixtos, en indrets humits, a la muntanya mitjana. Forma també comunitats on predomina, les avellanoises, en fonsalades i vessants ombrívols a les muntanyes litorals des del N. del Llobregat fins al Montseny, les Guilleries i la Garrotxa. Es conreava a les valls interiors més àrides, com el Priorat i Camp de Tarragona, a l'Empordà i a la Selva⁴⁶. Alguns contractes agraris de

⁴⁴J.M. MADURELL-A. GARCIA, *Comandas*, doc. 214. C. CARRÈRE, *Barcelona*, p. 239.

⁴⁵C. CUADRADA - M.D. LÓPEZ, *Comercio atlántico y operadores económicos castellanos en el Mediterráneo: Mallorca en la baja Edad Media*, en *Castilla y Europa. Comercio y mercaderes en los siglos XIV, XV y XVI*, Burgos, Diputación provincial, 1995, pp. 115-154, nota 84.

⁴⁶*Geografía de Catalunya*, I, pp. 254 i 412. *Geografía General dels Països Catalans*, Barcelona, Encyclopédia Catalana, 1992-1993, vol. 2, pp. 82-84, 89-90, 93, vol. 6, p. 230.

masos propers a Amer mencionen els avellaners entre els conreus del mas i en un cas s'especifica que el pagès els haurà de cavar i adobar cada dos anys, mentre que en un altre cas es concreta la part que haurà de lliurar el pagès al senyor directe: la meitat de la collita d'oli, avellanes i castanyes, mentre que de la resta de conreus només n'havia de lliurar un terç⁴⁷.

Com les ametxes, les avellanes tenien un gran consum entre totes les capes de la societat; substituïen la fruita a l'hivern, eren una llaminadura apreciada i un ingredient important de moltes receptes de cuina per a plats calents i per a la confecció de dolços, entre els quals destaca el torró, documentat a Catalunya des del primer terç de segle XV. No comentaré ara ni el consum d'avellanes ni les notícies sobre els torrons perquè ja ho vaig fer en un treball precedent i no tinc noves notícies per afegir al que vaig exposar llavors⁴⁸.

Com que era un producte que tenia molta demanda, els mercaders barcelonins procuraven assegurar-se'n la quantitat que necessitaven amb contractes de compra anticipada. L'any 1399, Manuel de Gualbes en comprà 30 saques al Camp de Tarragona quatre mesos abans de la collita i, l'any 1450, Gaspar Montmany i Pere Rovira, també barcelonins, en compraren 100 en ferm i 50 de "respit", és a dir, opcionals, a les comarques de Girona, gairebé un any abans de la collita⁴⁹.

Les avellanes eren comercialitzades amb clova, tendres, fresques i torrades⁵⁰. Són esmentades per nou tarifes de lleuda catalanes i per cap tarifa valenciana, malgrat que n'hi circulaven, especialment com a producte de reexportació i per al consum, tot i no ésser producte originari del regne⁵¹.

El quadre 6 ens dóna una idea de la intensitat del comerç interior i dels ports de sortida de l'avellana. La producció de l'Empordà i de la Selva sortia pels ports de Sant Feliu de Guíxols i de Palamós; en alguna ocasió no

⁴⁷Lídia DONAT PÉREZ, *Contractes "ad laborationem" i establiments de masos després de la Pesta Negra, a Homes, masos, història. La Catalunya del nord-est (segles XI-XX)*, a cura de Rosa CONGOST i Lluís TO, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999, pp. 125-149, especialment, pp. 133 i 135.

⁴⁸M. T. FERRER, *Figues, panses, fruita seca i torrons*.

⁴⁹C. CARRÈRE, *Barcelona*, p. 328.

⁵⁰M. GUAL, *Vocabulario*, veu "avellanes", i *El primer manual hispánico de mercadería (siglo XIV)*, Barcelona, CSIC. Instituto de Geografía, Etnología e Historia, 1981, índex, veu "avellana" i p. 173.

⁵¹M. GUAL, *Vocabulario*, veu "avellanes"; J. GUIRAL, *Valencia*, p. 422.

es concreta i com podem observar en el quadre es diu "la costa de Llevant". L'exportació del Tarragonès sortia per Tarragona o per Tortosa. Si hem de jutjar pel nombre de trameses que hem pogut registrar el nucli empordanès en fa més: cinc trameses surten de Sant Feliu de Guíxols cap a Mallorca, bé que una planteja l'alternativa de Calonge; dues trameses de Palamós són una per Menorca i una altra sense precisar la destinació, mentre que una tramesa de Sant Feliu va a València i una altra també hi va des de la "costa de Llevant", sense precisar ports. En canvi, de Tarragona cap a Mallorca només tenim dues trameses, n'hi ha una altra de Tarragona, Salou o Cambrils cap a València i una de Tortosa a Barcelona. Barcelona que no rep aparentment, segons aquesta documentació, més que dues trameses, actua com a centre de distribució i fa set trameses d'avellanes a Mallorca, cinc a València, una d'elles a Gandia, una a Cotlliure i una a Tortosa. Les quantitats que circulen són difícils de calcular perquè són indicades en sacs, saques i sàries. Només en tres casos són esmentades mesures conegeudes: una quarta, 20 i 6 quintars i 2 roves que un especier de Tortosa es fa trametre des de Barcelona, segurament per a la seva botiga.

Una de les notícies recollides ens dóna una equivalència de saca i de quintars, quan precisa que 8 saques contenen 20 quintars d'avellana trencada, cosa que equivaldria a 832 kg i per tant cada saca contindria 104 kg. La diferència amb l'equivalència trobada per Damien Coulon de 126'2 kg per saca es podria deure al fet que l'avellana que contenia fos amb clofolla, ja que actualment, al Camp de Tarragona, un sac d'avellanes pelades pesa 41'6 kg, mentre que amb clofolla en pesa 58'5 kg.⁵²

Algunes de les trameses són força importants; una de Sant Feliu de Guíxols o Palamós a Mallorca és de 25 saques, 3.155 kg. amb l'equivalència que suposem que és avellana amb clofolla.

Al quadre 7 hi figuren dues trameses a Llenguadoc-Provença i només una a Sardenya.

Malgrat que sembla que Tunis també produïa avellanes i ametlles, els catalans n'hi exportaven⁵³. N'és una prova el quadre 8 on podem veure tres

⁵²Pesos, mides i mesures, p. 230.

⁵³M. GUAL, *El primer manual*, pp. 172-173 i índex per "avalanes", Charles Emmanuel DUFOURCQ, *L'Espagne catalane et le Maghrib aux XIIIe et XIVe siècles. De la bataille de Las Navas de Tolosa (1212) à l'avènement du sultan mérinide Abu-l-Hasan (1331)*, París, Presses Universitaires de France, 1966, p. 548.

trameses a Tunis, una de les quals és molt important: 82 saques que a la raó que usem per a l'avellana amb clofolla dóna 10.348 kg.

Els testimonis de l'expedició d'avellanes cap a l'Orient mediterrani són abundantíssims. Segons el llibre de comptes de la companyia Mitjavila, aquesta societat hi envià 203 sacs entre 1334 i 1342. Les comandes indiquen moltes trameses a Rodes i Xipre, a Xipre i Beirut, a Egipte i Síria etc. Hi ha trameses petites, de només 6 sacs i d'altres de molt grosses: 249 sacs, 150 sacs, 126 etc. Cal assenyalar que una de les notícies recollides indica l'equivalència en capacitat de 6 sàries i 4 saques, que equivalien a 30 quarteres. Atès que la quartera de Barcelona tenia 69'5184 litres els 30 quartans serien 2.085'552 litres. És una tramesa directa de la costa de Tarragona a Rodes. Les avellanes de Girona eren molt apreciades a Alexandria. L'any 1410, en un moment de baixa de preus dels productes de Ponent, el preu de l'avellana de Girona era de 32 besants la desena de quintars, mentre que l'ametlló anava a 8 besants⁵⁴

També hem recollit un parell de notícies de tramesa d'avellanes a Andalusia en el quadre 10.

3. Castanyes i nous

Ja hem dit que els castanyers es trobaven als boscos del Montseny, de les Guilleries o dels Pirineus orientals, bé que també n'hi havia, menys abundants, en altres contrades, en llocs humits; les nogueres eren disseminades per les zones de clima mediterrani més baixes i més humides. Per exemple al Vallès, segons informació proporcionada per Pere Benito, molts dels masos s'anomenaven Noguera i, en molts casos es pot comprovar que el nom respon als arbres d'aquesta mena que hi eren plantats. En un contracte agrari del 1160 d'un mas Noguera, a Sant Cugat, consta que els tinents del mas havien de pagar als amos de la terra la meitat dels fruits de la noguera més gran, cosa que pressuposa que hi havia altres nogueres i que els fruits podien ésser íntegrament per al tinent⁵⁵.

⁵⁴J. AINAUD, *Quatre documents*, doc. 3, p. 334.

⁵⁵Geografia General dels Països Catalans, vol. 2, pp. 48, 55, 82; vol 6, p. 230. ACA, Monacals, Sant Cugat, perg. 543 (1160) cit. per P. BENITO, *Senyoria de la terra i tenença pagesa. Estudi sobre les relacions agràries al comtat de Barcelona de la fi dels sistemes d'explotació dominical als orígens de l'emfiteusi*, tesi de doctorat dirigida per Josep M. Salrach i Marès, llegida a la Universitat de Barcelona l'11 de maig de 2001.

Altres contractes anteriors, una donació precària i algunes vendes del segle XI, ens mostren com la propietat d'una noguera podia ésser compartida; un pagès que cedí les seves terres en "precaria oblata" a una església, inclogué en la donació els drets que tenia en una noguera que es troava en terres d'un tercer; altres persones vengueren la quarta i la cinquena part d'una noguera i uns altres la setena, però sembla, i un altre contracte ho aclareix, que es tractava de la venda de drets sobre la collita, dues setenes parts dels fruits; en aquella societat tan pobre un arbre fruiter tenia un gran valor; la gent pledejava per si els pertocava o no cullir nous d'un tros de terra i pel robatori de blat, ordi i nous⁵⁶. Un segle després, un altre contracte agrari també inclou entre els béns cedits la meitat d'una noguera⁵⁷.

Alguns contractes agraris, en règim de mitgeria preveien la despesa dels batedors que havien de fer caure o collir los nous de les nogueres de les terres cedides, despesa que havia d'ésser a càrrec conjunt del propietari i del tinent, com també els fruits s'havien de repartir a mitges⁵⁸.

El fet que tant els castanyers com les nogueres fossin arbres tant o més apreciats per la fusta que pels fruits i que es trobessin més a boscos que a propietats conreades obligà a protegir-los contra tales indiscriminades. Així, per exemple, a causa de l'explotació desmesurada del bosc d'Eramprunyà, prop de Barcelona, L'any 1303 i 1319 Jaume II manà al batlle que fes respectar el bosc pels veïns i que els prohibís tallar arbres que fessin glans o altres fruits, i, per tant, alzines, castanyers, nogueres, lledoners, servers i pins, i també els arbres aptes per a fer bigues, sota pena de 60 sous⁵⁹.

⁵⁶ACB, *Liber Antiquitatum*, III, f. 110 (1168); II, ff. 104 r.-v. (1056), 105 r.-v. (1052), 98 r. (1067); IV, f. 90 r.-v. (1211), cit. per P. BENITO, *Senyoria de la terra*.

⁵⁷ACA, Monacals, Sant Cugat, perg. 533 (1145) publ. per J. RIUS SERRA, *Cartulario de Sant Cugat del Vallès*, Barcelona, CSIC, 1945-1947, III, doc. 962, cit. per P. BENITO, *Senyoria de la terra*.

⁵⁸P. BENITO, *Senyoria de la terra*, docs. 36 i 37.

⁵⁹M. T. FERRER I MALLOL, *Boscos i deveses a la Corona catalano-aragonesa (s. XIV-XV)*, "Anuario de Estudios Medievales", 20 (1990), pp.494-497. IDEM, *Emprius i béns comunals a l'Edat Mitjana, a Béns comunals als Països Catalans i a l'Europa contemporània. Sistemes agraris, organització social i poder local als Països catalans*, edició a cura de Joan J. BUSQUETA i Enric VICEDO, Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 1996, p. 41.

Com hem vist, les castanyes són mencionades en algun contracte agrari de la comarca d'Amer, com a conreu del mas, tot especificant que el pagès havia de lliurar-ne la meitat de la collita al senyor directe⁶⁰.

Nous i castanyes apareixen entre la fruita seca consumida per alguns monarques⁶¹ i també consten a la dieta de diversos monestirs, on sovint servien per a reforçar els àpats magres dels divendres i en general quan es menjava peix⁶². Les nous servien, a més, per fer un pastís, el nogat, mentre que les castanyes tenien una funció més humil, convertides en farinetes eren un plat per a la gent humil.

Les castanyes surten poc a la documentació comercial que hem manejat. Apareixen només en quatre lleudes catalanes, la tarifa de corretatge de Barcelona, la lleuda de Tortosa de 1276 i la de 1298 i la lleuda de Cotlliure, cosa que vol dir que fins i tot la circulació interior no n'era molt generalitzada⁶³. Al quadre 11, però, hi podem observar trameses de Sant Feliu de Guíxols a Mallorca, de Barcelona a Mallorca, a València i a Cotlliure.

Essent una fruita seca abundant a l'Europa més al nord de Catalunya, no tenia interès per a l'exportació cap a aquesta zona; tampoc no apareix gaire sovint en el comerç amb Llevant, malgrat que Pegolotti esmenta les castanyes entre les mercaderies venudes a Constantinoble⁶⁴. Les úniques destinacions cap a l'exterior que hem trobat per a carregaments de castanyes a Barcelona o a la seva àrea d'influència són Xipre, Rodes i Creta i Gènova. Sembla que poc o molt eren exportades a Barbaria perquè una tarifa de preus de Mallorca per a les exportacions a Alger esmenta les castanyes⁶⁵, però no n'he trobat referències directes.

Les mesures usades en les trameses són sacs i sàrries, en alguna ocasió el carretell i també la quartera.

⁶⁰Cf. nota 48.

⁶¹M.T. FERRER, *Figues, pances, fruita seca i torrons*, pp. 191-208.

⁶²Teresa Maria VINYOLES I VIDAL, *El rebost, la taula i la cuina dels frares barcelonins al 1400*, dins *Alimentació i societat a la Catalunya medieval*, Barcelona, CSIC, Institució Milà i Fontanals, 1980, pp. 137-166, concretament pp. 142, 149, 154.

⁶³M. GUAL, *Vocabulario*, veu "castanyes".

⁶⁴Francesco Balducci PEGOLOTTI, *La pratica della mercatura*, ed. a cura de Allan EVANS, Cambridge (Mass.), 1936, p. 34: Castagne, e dàssi sacco per castagne sanza nulla tara.

⁶⁵M.D. LÓPEZ, *La Corona de Aragón y el Magreb*, p. 446.

Les nous apareixen amb més freqüència en el comerç interior; són mencionades en sis tarifes de lleuda, les tarifes del corretatge de Barcelona, les de Tortosa de 1276 i de 1298, els aranzels de la reva de Perpinyà; el peatge d'Alagón i de Gallur i la lleuda de Cotlliure⁶⁶.

Les trobem circulant al llarg del litoral català-valencià-balear com podem veure al quadre 12: de Tarragona, Cambrils o Tamarit a Barcelona, amb quatre trameses, més una de Tortosa a Barcelona. Hi ha també trameses de Barcelona a Mallorca i a València i una de directa de Mataró a Menorca. Sardenya i Gènova reben també algunes trameses. Pel llibre de comptes de la companyia Mitjavila consta que anaven també a Llevant, notícia confirmada per una dada aportada per Damien Coulon, que ha trobat una comanda de 30 sacs de nous amb destinació al Llevant l'any 1408. Sabem que eren exportades al Nord d'Àfrica, a Alger, almenys, des de Mallorca⁶⁷.

Els contenidors habituals de les nous eren els sacs, saquets i sàrries, bótes, feixos o "fays", bé que ignorem com anaven les nous en aquest darrer embalatge, que era usat per a estores i cuirs; possiblement era un rotlle de brancatge amb les nous a dins. Sovint també són mesurades en quarteres, o pesades en cargues.

4. Pinyons

El pi pinyer és molt abundant als saulons de la serra litoral catalana, al nord de Barcelona, i sembla que sortia d'aquí l'abundant producció comercialitzada⁶⁸. Concretament d'Arenys procedien diverses quarteres de pinyons que Avinent, esposa d'un mestre d'aixa de Barcelona anomenat Pere Sabedes, havia comprat a Bernat Mas d'Arenys; per aquesta compra li devia encara 30 lliures i 10 sous, el 31 d'agost de 1402. Avinent declara que els pinyons els usa en el seu ofici, però no aclareix quin és. Potser es dedicava a preparar el pastís anomenat "pinyonat"⁶⁹.

⁶⁶M. GUAL, *Vocabulario*, veu "nous".

⁶⁷M.D. LÓPEZ, *La Corona de Aragón y el Magreb*, p. 442.

⁶⁸*Geografia de Catalunya*, I, p. 260.

⁶⁹AHPB, T. de Bellmunt, man. 8, f. 26 v. (79/4).

Hi havia "pinyons vers" i "pinyons borts" i podien presentar-se sencers o trencats. Els pinyons són esmentats en quatre lleudes catalanes; circulaven, doncs, per l'interior i eren exportats⁷⁰.

La intensíssima circulació interior queda palesa en el quadre 13. Les mateixes fonts utilitzades per als altres productes ens donen en aquesta ocasió un devessall d'informació. Barcelona és l'únic centre que fa trameses de pinyons i que canalitza la producció propera al seu territori. He contat 51 trameses a la ciutat de València o al regne, 25 trameses a Tortosa, una a Cambrils, dues a Ulldecona, 13 a Mallorca, 8 a Cottlliure i dues a Elna, a més d'una a Castelló d'Empúries i algunes altres on no consta la destinació.

Els volums del "Drichtus Catalanorum" de Gènova són testimoni d'una feble exportació cap a la capital ligur, on devien completar la producció local. Diverses comandes confirmen l'existència d'un corrent exportador cap a Sicília i Sardenya, o cap a Roma, o Civitavecchia, i Nàpols, com podem constatar en el quadre 14; assenyalem que, en dues de les trameses a Roma, la sortida és des de la costa de Llevant i des de Mataró, respectivament; totes dues coincideixen amb les darreres dècades del segle XV, que veieren el creixement dels nuclis costaners petits, tal com ja vaig indicar en l'estudi del comerç amb Andalusia⁷¹. També hem trobat registrades 16 trameses cap a Llenguadoc i Provença, com consta en el quadre 15, mentre que C. Carrère i Damien Coulon han recollit notícies de fins a nou trameses cap al Llevant, que trobem en el quadre 16. També hem trobat unes poques exportacions a Tunis i a Flandes, que figuren en el quadre 17.

El contenidor més usat per als pinyons era el carretell, que apareix en 57 casos; el carretell és un petit tonell, utilitzat també per al vi, que contenia 4 quintars i mitja rova, segons una notícia aportada per C. Carrère, del 1383, que apareix al quadre 16. Però també trobem la bóta o barril en 6 casos i comptem amb l'equivalència en pes tant del barril: 1'5 roves, com de la bóta: 2 quintars. En tres ocasions apareix la caixa, de la qual també tenim, en una ocasió, l'equivalència en pes: dos quintars de pinyons nets. El costal apareix en quatre ocasions, mentre que els contenidors següents surten una sola vegada: la sàrrria, el sac, el cofre, el cabàs i la gerra.

⁷⁰*Llibre del mostassaf d'Eivissa*, edició a cura d'Amadeu J. SOBERANAS, I: facsímil, f. 28 r.

⁷¹M.T. FERRER, *El comerç català a Andalusia*.

Els pinyons també apareixen sovint en mesures de pes: quintar, rova, lliura, carga, cànter i menys sovint en mesures de capacitat com la quartera i la quarterola.

Eren una mercaderia delicada i fàcilment sofrien danys durant el transport a causa de la humitat; per això les assegurances que cobrien carregaments de pinyons solien excloure del risc assumit la floridura o la podridura dels pinyons⁷².

II. FRUITA ASSECADA

1. Figues

Com ja hem dit abans, les figueres eren presents a totes les comarques mediterràries, a Catalunya, a València i a Mallorca. A Catalunya, les figueres són esmentades expressament, des del segle XII, en els contractes agraris estudiats per Pere Benito, a vegades per aclarir si entraven o no en les parts de fruits a lliurar a l'amo de la terra; algunes d'aquestes figueres són de les menes anomenades "moriscal" i "hivernal"; els drets a quartes o cinquenes parts dels fruits també es venien, com hem vist amb les nogueres⁷³.

La dessecació de la figa també fou habitual i estesa, molt més que la dessecació del raïm, concentrada al País Valencià. En són la prova les diferents denominacions que surten a les tarifes de les lleudes: de Tarragona, de Tortosa, de Mallorca, de València, de Dénia i d'Alacant, a més de la de Múrcia i de Málaga. Les figues, amb denominació d'origen o sense, són presents a gairebé totes les tarifes de lleudes catalanes i valencianes, la qual cosa en demostra una difusió molt àmplia per tot el territori⁷⁴. El llibre de mercaderia de Pegolotti també fa referència a les figues seques de Mallorca,

⁷²A. GARCIA I SANZ-M.T. FERRER I MALLOL, *Assegurances i canvis marítims medievals a Barcelona*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1983, II, docs. 144, 271, 348. AHPB, A. Vilanova, Tercius liber securitatum, f. 19 v.; P. Bastat, Liber securitatum, ff. 87 r. i 137 v. N. G. Gili, Primus liber securitatum, f. 73 v.; Secundus liber securitatum, ff. 55 r.-56 v., f. 115 r.-v. i Pere Triter, Llibre tercer d'assegurances, f. 83 r., man. vigesimum, ff. 85 v.-86 r. (1498, agost, 20) i Llibre 11 d'assegurances, f. 156 v. (1500, febrer, 13).

⁷³ACA, Monacals, perg. 567 i Sant Cugat, perg. 610 (1170 i 1181). ACB, Lib. Ant. II, f. 104 r.-105 r. (1052 i 1056). Cf. P. BENITO, *Senyoria de la terra i tinença pagesa*.

⁷⁴M. GUAL, *Vocabulario*, docs. II-IV, VI-IX, XI-XIV, XVI, XIX, XXIV-XXV, XXIX.

d'Espanya i de Catalunya⁷⁵. Les figues de Tarragona i de Tortosa passaren doncs, a l'estrange, a tenir una denominació més general.

El *Libre de conexences de spicies*, manual de mercaderia català de la fi del segle XIV, publicat per M. Gual, classifica algunes d'aquestes figues per qualitats. Les de Mallorca i les d'Alacant eren les millors i les de Gandia i Múrcia eren corrents:

Figa de Malorca: aquesta val més
 Figa de Llacant, aquesta és bona
 Figa de Múrcia: aquesta és cominal
 Figua de Gandia: aquesta és cominal⁷⁶

Les figues foren consumides tant per la gent benestant, reis, nobles, religiosos etc. com per la que no ho era tant, tal com ho mostrarem en un estudi precedent⁷⁷.

Sabem poca cosa de les figues produïdes a Catalunya, fora de les cites que ja he comentat. Només alguna notícia escadussera com que a Tortosa, una de les comarques productores, l'abat de Valldaura atorgà, l'any 1159, uns béns en cens pels quals havia de rebre una esporta de figues, entre altres productes⁷⁸. Però el moviment de mercaderia que hem recollit en el quadre 18 demostra prou bé quines eren les comarques productores de Catalunya. Hi trobem quatre trameses de figa de Tarragona cap a Barcelona i 13 trameses des de Tortosa, a la qual caldria afegir-ne una altra, de 1418, esmentada per Mario Zucchitello⁷⁹. A la ciutat comtal també hi arriben cinc trameses d'Alacant, una de les quals de 1340 quintars (55.744 kg), i dues de Mallorca, però aquestes darreres es veuen contrapesades per tres trameses fetes de Barcelona cap a Mallorca, una de les quals era important, de 203 quintars, és a dir, 8.444'8 kg. Mallorca no en devia tenir prou amb la producció pròpia per a la gran demanda dels vaixells de pas.

⁷⁵M. GUAL, *Vocabulario*, veu "figa".

⁷⁶M. GUAL, *El primer manual*, p. 105.

⁷⁷M.T. FERRER, *Figues, panses, fruita seca i torrons*, pp. 199-200.

⁷⁸Federico UDINA MARTORELL, *El "Llibre Blanch" de Santas Creus. Cartulario del siglo XII*, Barcelona, Escuela de Estudios Medievales, CSIC, 1947, doc. 85.

⁷⁹M. ZUCCHITELLO, *El comerç marítim de Tossa a través del port barceloní (1357-1553)*, "Quaderns d'Estudis Tossencs", 2 (Tossa, Ajuntament, 1982), p. 53.

Moltes de les trameses interiores fetes des de Barcelona van cap a l'Empordà: quatre a Sant Feliu de Guíxols, i quatre més a Castelló d'Empúries, tres a Roses i dues a Cadaqués; però és sobretot Cotlliure, amb 25 trameses, la que rep més quantitat d'aquest producte, a la qual cal afegir les cinc trameses que arriben a Perpinyà i una a Elna. Probablement, Cotlliure i Perpinyà derivaven les figues seques cap a l'interior de França.

Hi ha molta més informació sobre les figues del regne de València que sobre les de Catalunya i, fins i tot, sobre les de Mallorca, segurament perquè la producció era molt més important.

Dins de les comarques valencianes, les figues d'Alacant, les de Dénia i les de Gandia eren les de més anomenada⁸⁰. Però també hi havia una altra comarca productora, la Serra d'Espadà. A Dénia des de 1260, com a mínim, les figues seques havien de pagar un delme al rei⁸¹.

Les figues, juntament amb les pances, era un dels productes bàsics de l'economia de les comarques d'Alacant, Elx i la vall del Vinalopó i en menys mesura d'Oriola, és a dir, de les comarques incorporades a la Corona catalano-aragonesa per Jaume II. C. Carrère creu que l'èxit de les pances i les figues originàries d'aquestes comarques es devia potser al fet que eren més dolces gràcies al clima més càlid i a la bona dessecació⁸².

Les notícies més antigues sobre els conreus del terme d'Alacant ja ens parlen de la importància que hi tenien les pances i les figues; el geògraf musulmà al-Idrisi diu que els principals conreus del terme eren fruites i llegums i particularment figues i raïm⁸³. Ho corroborà Alfons X el Savi de Castella un segle després, en una concessió als alacantins del 5 de setembre de 1269, dient que el "maior bien que ellos avien en la villa de Alicante son los figos et las passas et el azeyte"⁸⁴. L'onze de juliol de 1257 aquest monarca havia condonat als alacantins el diner de plata que li donaven per les esportes de figues i pances, mentre fossin de llurs heretats pròpies situades en el terme

⁸⁰M. GUAL, *Vocabulario*, veu *figa*; *El primer manual*, p. 236.

⁸¹A. HUICI, *Colección diplomática de Jaime I el Conquistador*, nova ed. a cura de M.D. CABANES PECOURT, II, Valencia, Anubar, 1976, doc. 891.

⁸²C. CARRÈRE, *Barcelona*, p. 330.

⁸³Muhammad al-IDRISI, *Geografía de España*, ed. facsímil, València, ed. Anúbar, 1974, p. 184.

⁸⁴*Colección de Documentos para la Historia del Reino de Murcia*, III. *Fueros y privilegios de Alfonso X el Sabio al reino de Murcia*, ed. por Juan TORRES FONTES, Murcia, 1973, doc. 91.

de la vila i fossin objecte de compra-venda entre els mateixos veïns⁸⁵. Precisament per la importància d'aquests conreus de figuerars i vinyes al camp d'Alacant, el rei Pere el Cerimoniós es preocupà de protegir-los, l'any 1382, contra els abusos dels ramats⁸⁶.

A Elx, a la vall baixa del Vinalopó, les figueres eren tan importants que les esportes de figues eren el patró per a establir les unitats impositives de les propietats de l'horta⁸⁷. També sembla que les figueres i la vinya abundaven a Crevillent⁸⁸. Eren presents, igualment a l'horta d'Oriola, bé que aquí les figues no tenien, en l'economia local, el pes extraordinari que tenien a Alacant. Malgrat tot, les referències a figueres no hi manquen⁸⁹.

A les regions productores de figa, com Alacant, els privilegis reials giraren sovint entorn d'aquest producte. Hem d'interpretar com una mesura més per ajudar Alacant a recuperar-se econòmicament després de la guerra amb Castella, la concessió del rei Pere el Cerimoniós als alacantins perquè poguessin exportar lliurement i franca durant dos anys les pances i les figues de la collita pròpia⁹⁰. Cal remarcar que en altres llocs, com a Oriola, aquesta exempció era sobre el gra.

El fet que hi hagués producció de figues als diversos territoris explica que el comerç interior d'aquest producte fos més reduït que no pas el de pinyons o el de pansa. Ja hem vist que les trameses de figues d'Alacant i de Mallorca a Barcelona eren poques comparades amb les de Tortosa. Entre València i Mallorca, totes dues amb producció important, tampoc no hi havia gaire moviment. A les llistes del comerç valencià amb Mallorca, l'any 1411, publicades per M. Rosa Muñoz Pomer, només hi hem trobat una tramesa d'un quintar de figa de València cap a Eivissa⁹¹.

⁸⁵*Ibidem*, doc. 45.

⁸⁶José HINOJOSA MONTALVO, *Textos para la Historia de Alicante. Historia Medieval*, doc. 94.

⁸⁷Vint esportes de figues feien una alfaba en els soguejaments de l'horta d'Elx anteriors al 1318, mentre que aquest any 22 esportes de figues feien una alfaba a Marxena i, a Terça, en calien 24 per fer una alfaba: M.T. FERRER, *Les aljames*, p. 82.

⁸⁸*Ibidem*, pp. 87 i 93.

⁸⁹M.T. FERRER, *Figues, pances, fruita seca i torrons*, pp. 193-194.

⁹⁰ACA, C, reg. 929, f. 105 r.-v. (1376, agost, 14).

⁹¹M.R. MUÑOZ POMER, *El comercio valenciano-balear 1411-1412*, pp. 43-65.

La figa tenia una gran demanda internacional, tant als mercats del Nord, de Flandes i d'Anglaterra, bé que no n'he pogut recollir notícies en els quadres⁹², com en els de Barbaria⁹³. De la importància d'aquest corrent exportador cap a Barbaria, del qual tenim constància ja des del 1272, com podem comprovar en el quadre 21, n'és testimoni el *Libre de conexences de spicies*, que esmenta la figa *morcienza* d'Alacant i les panses, entre els productes exportats a Tunis, en diversos llocs del llibre i especialment a la taula del que pagaven les mercaderies originàries de terres de parla catalana a aquest país nord-africà⁹⁴. El quadre 21 ens mostra cinc trameses de figues a Tunis; la més antiga, que ja he comentat, és una participació en un comú que hi és portat en forma de comanda. Del 1436-1437 tenim registrades quatre trameses, amb quantitats prou importants: 66 i 200 quintars, que equivalen, respectivament, a 2.745 i 8.320 kg. i 350 cargues però de figues i panses juntes; aquesta quantitat equivaldría a 43.680 kg, puix que cada carga conté 3 quintars. La darrera tramesa, de 19 sacs, també és considerable, bé que més difícil d'establir-ne l'equivalència a causa de la varietat d'equivalències segons els diferents productes.

Altres àrees que rebien figues des de Barcelona eren Sardenya i Sicília, que en el quadre 19 són representades Sicília amb cinc trameses i Sardenya amb set, alguna de les quals també conté l'opció a Sicília; una de les trameses a Sicília és força important, de 120 quintars; les altres són força més reduïdes. També hi trobem quatre trameses a Gènova, una de les quals és de 200 quintars, mentre que una altra, de pes indeterminat, fou feta des de Roses. Podem completar aquestes notícies amb els registres del "Drichtus Catalonorum" conservats a Gènova, que ens informen del gran volum d'exportació de figa a la capital ligur. Durant l'any 1386, catalans i mallorquins portaren a Gènova 240 esportes de figa, mentre que entre 1392 i 1393 les figues atenyien les 4.849 esportes. L'any 1422 els vaixells catalans portaren a Gènova, segons aquest mateix impost, 624'5 esportes de figa i vuit carretells, entre figa i pansa, l'any 1454⁹⁵.

⁹²C. CARRÈRE, *Barcelona*, I, pp. 324-325.

⁹³Ch. E. DUFOURCQ, *L'Espagne catalane*, pp. 537, 538, 540 i 548. M.D. LÓPEZ, *La Corona de Aragón y el Magreb*, pp. 570-571.

⁹⁴M. GUAL, *El primer manual*, pp. 34, 105, 183-184, 185-186.

⁹⁵R. CALLURA et al., *Il drichtus catalanorum*, pp. 27, 32, 40, 59, 112, 184, 186 268, 269, 270, 283, 332, 342, 380.

L'àrea de Llenguadoc-Provença també rebé nombroses trameses, Avinyó quatre, Agde, també quatre; Aigües Mortes, tres, mentre que Narbona, Serinhan, Sija, Montpellier, Arle i una genèrica de Provença en reben una cadascuna. D'altres trameses n'ignorem la destinació exacta. Hi ha un parell de trameses de 50 quintars i una de 40 i la resta són menors.

No solament els mercaders catalans, valencians i mallorquins s'ocupaven d'exportar la figa sinó que els mercaders estrangers venien a les nostres terres a adquirir-ne. Des de ben antic, de l'any 1277, trobem ja un genovès a València, Bonifacio Gizco, interessat en aquest producte; aquest any vingué a Guillem Oller 560 cabassos de figues de Dénia⁹⁶. Sovint es remuntaven als llocs de producció, com els genovesos Vincenzo Barnizio i Agostino Palomar que, al començament del s. XVI, anaven a comprar directament als productors sarraïns de la Serra d'Espadà⁹⁷.

L'exportació des de Mallorca per part de mercaders pisans és ben coneguda durant uns anys, gràcies a un impost especial que hom els cobrà durant un quant temps. Entre 1315 i 1322, els mercaders pisans van treure de l'illa 4.280 esportes i 41 quarteroles de figues. Per als anys 1353-1355, les quantitats foren molt més petites: 216 esportes⁹⁸.

De la importància de l'exportació de figa des d'Alacant en dóna una idea les 1.206 esportes que el mercader genovès, Gerardo Gentile, havia fet carregar a Alacant, el novembre de 1399, a la barca patronejada per Bernat Martí, de València, barca que fou presa per corsaris sortits de Sardenya⁹⁹. Una assegurança feta a Barcelona recull una tramesa de 100 quintars de figa feta des d'Alacant cap a Civitavecchia o Gènova, l'any 1499, però passant per Barcelona, com podem apreciar al quadre 19.

Els contenidors usats per a les figues són variats, però potser predominen les esportes. Trobem també sacs, sàrries, senalles, esportins. Amb molta freqüència n'és indicat el pes en quintars i roves; en una sola ocasió s'usa la mesura de la quarterola.

⁹⁶M. GUAL, *Vocabulario*, veu "figa".

⁹⁷J. GUIRAL, *Valencia*, p. 422.

⁹⁸T. ANTONI, *I partitari maiorchini*, pp. 23 i 57.

⁹⁹ACA, C, reg. 2172, f. 39 v. (1400, gener, 8); reg. 2123, ff. 158 v.-159 r. (1400, gener, 26) i reg. 2232, f. 60 r. (1400, gener, 27).

2. Panses

Les pances són el producte resultant de la dessecació natural o artificial dels grans de raïm. Un dels procediments usats a l'Edat Mitjana era l'assecat al sol en un sequer. El raïm s'estenia sobre un encanyissat, que reposava sobre unes petites estagues clavades a terra que l'aillaven de la humitat del terreny; uns quinze dies d'exposició al sol, girant-lo de sota a sobre, solien bastar per assecar el raïm. També s'usava el procediment de l'escaldada amb un lleixiu fet amb cendres de clovella d'ametlla, romaní etc.; posats els raïms dins d'un cassó foradat, es passaven per grans calderes on bullia el lleixiu; després d'aquesta operació, el raïm només necessitava quatre dies d'exposició al sol en un sequer per acabar el procés de dessecació; si la pansa es guardava abans d'ésser ben eixuta, es feia malbé¹⁰⁰. Les pluges, com s'esdevingué l'any 1415, la podien malmetre totalment, com veurem seguidament. Les pances eren conegeudes també, a l'Edat Mitjana amb el nom d'*atzebib*; el nom àrab revela l'origen del procediment de dessecació; el degueren continuar practicant els sarraïns que romangueren en terres valencianes després de la conquesta i els cristians l'heretaren¹⁰¹.

Segons Eiximenis, les pances del País Valencià podien ésser blanques o negres, segons la classe de raïm emprat, raïm blanc o vermell¹⁰². Totes dues menes de pances són esmentades en una lletra enviada pel batlle general de València, Joan Mercader, al rei Ferran d'Antequera l'11 d'octubre de 1415, en la qual li anunciava la tramesa de dos cofins de pances blanques i un cofí petit de pances negres no escaldades. Les pances eren de l'any anterior perquè aquell any s'havien fet malbé per les pluges, de tota manera, alguna se n'havia salvat perquè el batlle sabia que una barcada de pansa havia estat portada cap on era el rei, de la qual podria fer triar la que li convingués¹⁰³.

¹⁰⁰A.J. CAVANILLES, *Observaciones sobre la historia natural, geografía, agricultura, población y frutos del reyno de Valencia*, reed. de l'ed. de 1797, València, Albatros Ediciones, 1975, II, pp. 224-225. Maria Roser CABRERA GONZÁLEZ, *El conreu de la vinya i l'elaboració de la pansa a la comarca de la Marina: estudi etnogràfic*, Alacant, Institut de Cultura J. Gil Albert, 1992.

¹⁰¹Joan COROMINES, *Diccionari crític etimològic i complementari de la llengua catalana*, Barcelona, Curial-La Caixa, VIII, 1988, veu "pansa"; M. GUAL, *Vocabulario*, veu "pances".

¹⁰²Francesc EIXIMENIS, *Regiment de la cosa pública*, edició a cura de P. Daniel de MOLINS DE REI, Barcelona, ed. Barcino, 1927, p. 25. J. GUIRAL, *Valencia*, p. 415.

¹⁰³Margarita TINTÓ SALA, *Cartas del baile general de Valencia Joan Mercader al rey Fernando de Antequera*, València, Institución Alfonso el Magnánimo, 1979, doc. 85.

Les pances són presents a gairebé totes les tarifes de lleudes catalanes i valencianes, la qual cosa en demostra una difusió molt àmplia per tot el territori¹⁰⁴.

Les pances procedien especialment de les comarques valencianes situades al sud del Xúquer. Una important zona productora de pansa era la vall de Guadalest, Polop i Confrides; s'hi dedicaven sobretot les comunitats musulmanes. Llur producció trobava sortida pels ports de la Vila Joiosa i Dénia¹⁰⁵. Dénia mateix i Xàbia eren també productores.

Igualment produïen pansa les comarques meridionals d'Alacant i les valls d'Elda i Novelda. Era una producte que semblava molt adequat a les condicions d'aquesta regió, ja que el conreu de la vinya no necessitava gaire aigua i el clima tebi era adequat per a la dessecació.

El conreu més important del terme d'Elda, com de tota la vall del Vinalopó, Novelda i Asp, era la vinya. Una bona part del raïm collit era destinat a la confecció de pances, mentre que amb la resta s'hi elaborava vi¹⁰⁶. A Oriola, la vinya ocupava una extensió considerable, a causa de les directrius donades per Jaume I per al primer repartiment de terres, directrius que foren canviades en els repartiments fets per Alfons X de Castella, que primà la producció de blat. Així i tot sembla que les vinyes eren molt nombroses al terme d'Oriola, potser perquè moltes ja havien estat plantades quan arribà la contraordre¹⁰⁷.

Les comarques al nord del País Valencià, Serra d'Espadà, Vall d'Uixó, Nules, Serra d'Eslida, Castre, Vall d'Almonesir i Fondeguilla, eren també productores d'una pansa de menys fama però de menys preu¹⁰⁸. Fora del País Valencià, el regne de Granada era un competidor important en la producció de pansa¹⁰⁹.

¹⁰⁴M. GUAL, *Vocabulario*, docs. II-IV, VI-IX, XI-XIV, XVI, XIX, XXIV-XXV, XXIX.

¹⁰⁵J. GUIRAL, *Valencia*, p. 415.

¹⁰⁶M.T. FERRER I MALLOL, *Les aljames sarraïnes de la governació d'Oriola en el segle XIV*, pp. 102-105. IDEM, *Figues, pances, fruita seca i torrons*, pp. 191-208.

¹⁰⁷J. TORRES FONTES, *Repartimiento de Orihuela*, Academia Alfonso X el Sabio-Patronato "Ángel García Rogel", Murcia-Orihuela, 1988, pp. 2 i 70. M.T. FERRER, *Figues*, p. 194.

¹⁰⁸J. GUIRAL, *Valencia*, p. 415.

¹⁰⁹José Enrique LÓPEZ DE COCA CASTAÑER, *La uva pasa de Málaga y su exportación por vía marítima (siglos XV y XVI)*, a *Oriente e Occidente tra Medioevo ed Età Moderna. Studi in onore di Geo Pistarino*, a cura di Laura Balletto, Génova, Glauco Brigati, 1997, pp. 687-716. IDEM,

He comentat ja els privilegis concedits per a l'exportació de les pances a l'apartat de les figues, perquè tots dos fruits assecats solen comparèixer junts en la legislació. La demanda de les pances, però, superava la de les figues.

A causa de la forta demanda, els mercaders valencians, i també algunes companyies estrangeres, procuraven assegurar-se la mercaderia comprant per avançat als llocs de producció. Per exemple, el 27 d'abril de 1472 fou signat a Xàbia un contracte de venda avançada de cent quintars de pansa de Pop i de 20 quintars de la vall de Xaló, per a la pansa que es faria el mes de setembre, que seria lliurada en esportes de palma blanca. Els venedors foren Azmet Astruc, alamí dels llocs de la vall de Xaló, en nom propi i per l'ofici d'alamí, Abraham Antic, sarraí de Rafal, i Alí Paex, de Benibrahim, en nom propi i de les aljames de les dites valls. El comprador fou Bernat Trilles, menor de dies, de Xàbia. Les aljames cobraren per avançat 18 ll. valencianes. El mateix any, el 2 de juny, els jurats de l'aljama d'Ondara, Chiehuj Batora i Cahit Humaymar, vengueren una altra partida de 80 quintars de pansa de Pop a 12 s. i, pocs dies després, el 22 de juny, Abraham Algurfi, Cat Abrahunell Celim i Alí Bahar, de Pedreguer, vengueren 200 quintars més, també a 12 sous¹¹⁰.

Les vendes per avançat, a vegades, originaven problemes perquè alguna de les parts considerava que el contracte signat no s'observava. Així per exemple, el 15 de juny de 1434, Lando de Serpaulo presentà una demanda contra les aljames sarraïnes de Xinosa i Monòver, a la vall del Vinalopó, perquè havien incomplert el contracte de lliurar quintars de pansa per valor de 200 florins¹¹¹.

Altres companyies estrangeres que compraven per avançat són, per exemple, la companyia de l'alemany Conrat Ancarita, que es proveïa de pansa

La "ratio fructe regni Granate": Datos conocidos y cuestiones por resolver, a Aragón en la Edad Media. Rentas, producción y consumo en España en la Baja Edad Media, sesiones de trabajo. Seminario de Historia Medieval, Universidad de Zaragoza, 2001, 135 pp., pp. 121-131.

¹¹⁰"El Archivo", 1890, pp. 396-397; R. CHABÁS, *Historia de la ciudad de Denia*, II, Instituto de Estudios Alicantinos, 1958, p. 241, nota 1. Severino GINER GUERRI, *Historia de Murcia*, Instituto de Cultura "Juan Gil-Albert". Diputación Provincial de Alicante, 1995, p. 195.

¹¹¹José HINOJOSA MONTALVO, *Textos para la Historia de Alicante. Historia Medieval*, 1990, doc. 144.

a Elda: 365 quintars l'any 1485 o la Gran Companyia dels alemanys, que comprava a la Vila Joiosa¹¹².

Alguns senyors venien la seva producció a través de la mediació d'un mercader del lloc; per exemple el cavaller Joan Franc vengué a un mercader d'Alacant, Joan Torres, 100 i després 150 quintars de pansa l'any 1482, que havien d'ésser lliurats el mes de setembre a Alacant, i més endavant li vengué 400 quintars més de pansa de la Vila Joiosa. Altres nobles amb senyorius a les comarques productores preferien vendre directament a les grans companyies. Joan d'Íixer, per exemple, vengué, l'any 1482, 150 quintars de pansa a Bernat Valldaura. Joan de Cardona, senyor de Guadalest, vengué a Benedetto Pinelli i a Cristoforo Centurione 2.750 quintars de pansa, a 10 s. el quintar, entre els anys 1482 i 1487, mentre que entre 1488 i 1489 es comprometé a lliurar-ne 1.100 quintars més. Al final del segle XV, Pere Maça de Liçana, senyor de Moixent i de Novelda, venia cada any de 500 a 550 quintars de pansa procedents de la collita de Novelda i també venia la producció de Moixent¹¹³. L'any 1492 Pere Maça anà més lluny i vengué mil quintars de pansa blanca per avançat al doctor en lleis de València Joan Valero. El contracte fou signat el 14 d'abril i preveia que el noble lliuraria l'esmentada quantitat pel mes de setembre següent a Alacant, al preu de 9 sous el quintar. La pansa venuda procedia del seu lloc de Novelda i l'havia de lliurar en esportes de palma blanca, a costum de la Vila Joiosa. El comprador féu constar en el contracte que si el dit noble no podia reunir prou pansa a Novelda n'hauria de comprar fins a atényer aquella quantitat, però el preu no podria variar, encara que Pero Maça hagués de pagar aquesta partida complementària més cara que el preu que havia estipulat. La pèrdua hauria d'anar al seu càrrec. Aquesta operació suposà per a Pero Maça la considerable quantitat de 9.000 sous¹¹⁴.

Altres companyies preferien comprar a les comarques del nord del País Valencià, on els preus de la pansa eren més baixos; segons Jacqueline Guiral, mentre la pansa de Novelda costava a 11 s. i 6 d. o a 13 s. el quintar, la del nord es venia a 10 s. el quintar. Al nord compraven l'alemany Enrico

¹¹²J. GUIRAL, *Valencia*, p. 417.

¹¹³J. GUIRAL, *Valencia*, p. 415.

¹¹⁴J. HINOJOSA, *Textos para la historia de Alicante*, doc. 81, p. 221.

d'Espanya o el florentí Joan del Vinyó¹¹⁵. Ja hem vist, però, que Pero Maça vengué a un preu més baix, potser perquè es tractava d'una quantitat tan alta i el preu fou pagat de manera immediata, amb una anticipació de quatre mesos.

Els mercaders estrangers venien, doncs, a buscar aquests productes a Catalunya, a València o a Mallorca per al propi consum i per a reexportar-los. La notícia més antiga és del mercader genovès Bonifazio Gizco, que l'any 1277 vengué a Guillem Oller 630 cofins d'atzebib¹¹⁶.

Coneixem bé les xifres d'exportació de pansa des de Mallorca per part dels mercaders pisans durant uns anys determinats, gràcies a un impost especial que hom els cobrà durant un quant temps a Mallorca, que ja hem comentat quan hem parlat de la figa. Entre 1315 i 1322, els mercaders pisans van treure de l'illa 566 esportes, 6.049 cofins, 77 costals i 304 cànters de pansa. Per als anys 1353-1355, les quantitats foren molt més petites: 150 cofes i 5 costals de pansa¹¹⁷.

Els catalans, valencians i mallorquins exportaven directament aquests productes envers altres llocs del Mediterrani occidental i cap a Flandes. Els principals ports de sortida eren els de Barcelona, plaça reexportadora, Mallorca, València i Alacant, que expedien producció pròpia i d'altres llocs. Com podem comprovar en el quadre 22, Alacant trametia panxes cap a Barcelona; hi hem registrat sis trameses, alguna de les quals és important: 525 quintars i 400 lliures per una banda i 84 quintars per una altra. No tenim cap tramesa de València a Barcelona, però sí dues directes de València a Sant Feliu de Guíxols.

El mateix quadre ens permet comprovar que Barcelona reenvia les panxes que rep, especialment, com en el cas ja comentat de les figues, cap a Cotlliure, on tenim registrades 17 trameses des de Barcelona; també hi ha dues trameses a Roses i una a cadascun dels llocs següents: Castelló d'Empúries, Cadaqués, Elna i Perpinyà.

El quadre 23 ens mostra les trameses a Llenguadoc i Provença: quatre trameses a Agde, tres a Arle, dues a Aigües Mortes, dues més a Avinyó i una a cadascun dels següents llocs: Narbona, Niça, Serinhan i Sija. La tramesa

¹¹⁵J. GUIRAL, *Valencia*, p. 415.

¹¹⁶M. GUAL, *Vocabulario*, veu "atzebib".

¹¹⁷T. ANTONI, *I partitari maiorchini*, pp. 23 i 57.

més important és la destinada a Niça, el 1437, de 189 quintars, pertanyent a una companyia italiana, la de Giovanni Ventura, representada pel seu factor Riccardo Davanzati. També és important la tramesa de 100 quintars feta per Pere Vives a Aigües Mortes l'any 1440, o la de Francesc Salvador, de 173 quintars a Aigües Mortes l'any 1443 i una altra de 161 quintars, feta per Miquel Vives per a Arle l'any 144; la resta són trameses força menors.

El quadre 24 conté la informació que he recollit sobre trameses de pances a Sardenya -sis, una de les quals alternativa amb Sicília- a Sicília per on n'hi ha quatre i una en la qual apareix com a destinació alternativa de Gènova. També hi apareix una tramesa a Pisa, una altra des de la costa de Llevant a Roma i quatre per a Gènova, una de les quals és des de Roses i una altra preveu una tramesa d'Alacant i de Tarragona, passant per Barcelona i Marsella. Els registres del "Drichtus Catalanorum" conservats a Gènova completen aquesta informació i ens permeten constatar el gran volum de l'exportació de pansa a la capital ligur. Durant l'any 1386, catalans i mallorquins portaren a Gènova 244 cofes de pansa, mentre que entre 1392 i 1393 foren 168 carretells, 116 cànters, 707 cofes, 179 cargues i una bala de pances. L'any 1422 els vaixells catalans portaren a Gènova, segons aquest mateix impost, 539 esportes i set sàrries de pansa i vuit carretells, entre figura i pansa, l'any 1454¹¹⁸. El mateix vaixell que portà figura des d'Alacant a Civitavecchia, i que ja hem comentat, hi envia també pansa, 150 quintars.

Hem reunit en un sol quadre, el 25, les trameses cap a Alexandria i Beirut i les de Tunis. Damien Coulon en trobà tres destinades a Alexandria-Beirut, una de les quals és considerable, perquè compta amb 714 quintars. Les trameses a Tunis són tres, una de les quals és la tramesa entre figures i pances de 350 cargues, que ja he comentat a l'apartat dedicat a les figures; les altres trameses són més moderades, 66 entre figures i pances, també, i 65 quintars de només pances.

En el quadre 26 he situat les notícies de trameses de pances a Portugal i a Flandes. Algunes poques són fetes des de Barcelona, però la major part són ordenades i assegurades des de Barcelona però enviades des de València, Xàbia o Alacant. Hauria resultat antieconòmic fer venir la pansa a Barcelona per enviar-la cap a aquelles destinacions, quan la regió de producció es trobava en el camí cap a l'Atlàntic.

¹¹⁸R. CALLURA et al., *Il drichtus catalanorum*, pp. 27, 32, 40, 59, 112, 184, 186 268, 269, 270, 283, 332, 342, 380.

M. Rosa Muñoz Pomer que com ja hem dit, ha publicat les llistes del comerç valencià amb Mallorca, a través del dret de generalitat de les mercaderies de l'any 1411, ens informa de les trameses de pansa des de València cap a Mallorca; el seu treball permet comprovar que foren importants, puix que sumaren un total de 444 quintars, que atenyien un valor global de 134 lliures, 8 sous, 4 diners. Trobem quinze mercaders implicats en el comerç d'aquest producte, entre els quals destaquen Guillem Benviure, que hi envià un total de 105 quintars, Gabriel Vives, que n'hi envià 158, i Joan Dalmau, que n'hi envià 78. Els altres mercaders hi enviaren quantitats menors de pansa¹¹⁹.

A vegades, malgrat que hi havia producció pròpia, arribava també pansa d'altres indrets, com Andalusia, d'on els Morell van fer venir 27 cofins de pansa l'any 1492¹²⁰.

La major part de les vegades les trameses de pances són indicades en pes de cargues, quintars, roves i lliures; poques vegades són esmentats només els contenidors: cofins, bales, costals, barrils, però llavors és molt difícil saber-ne l'equivalència.

3. Dàtils

L'horta d'Elx i en menys mesura la d'Oriola tenien palmeres i produïen dàtils, però sembla que no eren de tanta qualitat com els del Nord d'Àfrica perquè el clima no en permet una maduració òptima; els que es consumien a les nostres terres i els que es reexportaven procedien, probablement, de Barbaria i molt especialment de Tunis¹²¹.

Els fruits de la palmera datilera eren coneguts i consumits a l'Edat Mitjana, a les nostres terres, frescos o bé confitats¹²². Del consum de dàtils, però, ja en vaig parlar en un treball anterior al qual em remeto¹²³.

¹¹⁹M.R. MUÑOZ POMER, *El comercio valenciano-balear 1411-1412*, pp. 43-65.

¹²⁰AHPB, Pere Triter, Liber securitatum tertius, f. 179 r. (1492, desembre, 24).

¹²¹Ch.E. DUFOURCQ, *L'Espagne catalane et le Maghrib*, pp. 447, 546, 594.

¹²²L. FARAUDE DE SAINT-GERMAIN, "Libre de totes maneres de confits". *Un tratado manual cuatrocentista de arte de dulcería*, "Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona", XIX (1946), pp. 97-134, inclou a les pp. 112-113 una recepta per confegir dàtils amb mel i una altra per confegir-los amb sucre, a la p. 117.

¹²³M.T. FERRER, *Figues*.

La circulació dels dàtils per l'interior dels territoris de la Corona catalano-aragonesa fou intensa. N'és testimoni la inclusió d'aquest producte a les tarifes de vuit lleudes i corretatges catalans i en tres tarifes valencianes i una d'aragonesa¹²⁴.

El quadre 27 ens mostra que Barcelona es proveïa de dàtils principalment via Mallorca, que devien ésser dàtils del Magreb, segurament de Tunis. Hi trobem quatre trameses de dàtils l'any 1404 que sumen 122 quintars i 25 lliures, és a dir 5.085'2 kg. Barcelona també rebé una petita tramesa de Tarragona, que devia procedir d'alguna altra banda. Algunes d'aquestes trameses de Mallorca a Barcelona, que contenen l'equivalència de costals a quintars, ens mostren com és d'aproximat qualsevol càlcul que es faci sobre el pes de la mercaderia que contenen; el dia 8 d'agost de 1404, deu costals de dàtils equivalien a 27 quintars, és a dir, cada costal 2,7 quintars; pocs dies després, la mateixa quantitat de costals equivalia en una tramesa a 20 quintars (cada costal 2 quintars) i en una altra a 25 quintars i 25 lliures, és a dir 2,5 quintars i 2 ll.; pocs dies després, 25 costals equivalien a 50 quintars, és a dir, cada costal 2 quintars, com una de les trameses mencionades.

Barcelona distribuïa després el producte cap a Cotlliure, Llenguadoc i Provença (Serinhan, Agde, Aigües Mortes, Viàs), cap a Sicília, cap a Constantinoble i cap a Flandes. Les notícies aplegades són moltes menys que per a altres productes, cosa que significa que tenien una circulació més restringida. Els volums del "Drichtus Catalanorum" de Gènova ens permet completar aquesta informació. Mercaders catalans portaren 14 cargues de dàtils a Gènova durant l'any 1386; entre 1392 i 1393, s'arribà a les 140 cargues, mentre que l'any 1421 només en foren quatre¹²⁵.

Sabem que els mercaders estrangers venien a buscar dàtils a les nostres terres, malgrat que no pas en tanta quantitat com de figues i pances. Els pisans, per exemple, entre 1353 i 1355 tragueren de Mallorca 18 costals de dàtils¹²⁶.

Alfons el Magnànim, durant les seves absències dels regnes peninsulars, es feia enviar dàtils des de València: Galip Ripoll, de la moreria

¹²⁴M. GUAL, *Vocabulario*, veu "dàtil".

¹²⁵R. CALLURA et al., *Il "Drichtus Catalanorum"*, pp. 35, 59, 113, 114, 123, 130, 131, 138, 141, 204, 217, 218, 233, 238, 240, 265, 266, 330; St.M. ZUNINO-N. DASSORI, *Il "Drichtus Catalanorum"*, p. 78.

¹²⁶T. ANTONI, *I partitari*, p. 57.

de València, envià al rei, l'any 1421, un quintar de dàtils a 55 s. Dos anys més tard, Alí Xupió féu embarcar a la galera de Joan Roca, que anava cap a Nàpols, 10 caixes de dàtils i de raïms per al rei¹²⁷.

Els comerciants castellans acudien a proveir-se'n a València. El 1495, tres mercaders de Toledo, Alfonso de la Torre, Alfonso de Toledo y Sancho Cota, compraren 400 quintars de dàtils a València, que els havien d'ésser lliurats a Cartagena, i el venedor es comprometé a no vendre'n a ningú més ni a Granada ni a Castella ni enlloc, ja que els compradors pretenien exercir una mena de monopoli de la venda de dàtils a Castella. Els van pagar a 46 sous i 6 diners el quintar¹²⁸.

Com a resum final podríem dir que avellanes, ametlles i pinyons eren productes bàsics d'exportació de Catalunya, València i Mallorca, tant cap a Orient com cap a Flandes, mentre que pances i figues eren exportades especialment cap a Itàlia i cap a Anglaterra i Flandes. Les nous i les castanyes tenien una difusió més limitada. Els dàtils, produïts a Elx, eren també importats del Magreb i reexportats després. Mentre que les ametlles es trobaven a tots tres territoris, les avellanes i els pinyons eren una producció catalana. Les figues s'assecaven també a tots tres territoris, però amb predomini del País Valencià i Mallorca i les pances eren pràcticament una especialitat valenciana.

¹²⁷J. GUIRAL, *Valencia*, p. 415.

¹²⁸J. GUIRAL, *Valencia*, p. 422.

INSTRUCCIONS PER A LA COMPRENSIÓ DELS QUADRES

Per a les mesures esmentades en els quadres que segueixen cal tenir en compte que 1 càrrega té 3 quintars i que el quintar equival a 41 Kg. (C. CARRÈRE, *Barcelona*, p. 329, n. 48).

Abreviatures que usarem per a topònims: Abreviacions de noms de llocs usades: B.=Barcelona.- Cotll.=Cotlliure.- Emp.=Empúries.- M.=Mallorca.- St. Feliu de G.=Sant Feliu de Guíxols.- To=Tortosa.- Tar.=Tarragona.- V.=València.

Abreviacions de noms de persona i oficis: A=Arnau.- An.=Antoni.- Bart.=Bartomeu.- Bn.=Bernat.- Bng.=Berenguer.- F.=Francesc.- G.=Guillem.- J.=Joan.- Ja.=Jaume.- N.=Nicolau.- P.=Pere.- R.=Ramon.- merc./mercs.=merca-der/s.- prop.=propietari.- comp.=companyia.

Abreviacions de pesos i mesures: c=carga.- indet.=indeterminada.- ll.=lliures.- q.=quintar.- ro.=rova.

Abreviacions de fonts inèdites: A més de les sigles corrents d'ACA i AHPB: B.=Batllia.- Lib. sec.=liber securitatum.- L. as.= llibre d'assegurances.- man. as.=manual d'assegurances.- man=manual. merc. ved.=registres de mercaderies vedades.

Bibliografia cit. Obres citades abreviadament: A.M. ARAGÓ, *Fletes*, cit. a la nota 20.- C.C. Bar=C. CARRÈRE, *Barcelona 1380-1462*, cit. a la nota 30.- D. COULON, *Barcelone*, cit. a la nota 37.- *Drichtus cat.* = *Drichtus catalanorum*, cit. a la nota 42.- M.T.F., *Nadal*= M.T. FERRER I MALLOL, *Joan Nadal. Catàleg dels primers manuals i llibres*, inèdit.- M.T.F., *Figues*= M.T. FERRER I MALLOL, *Figues, panses, fruita seca i torrons* cit. a la nota 4.- M.T.F., *Andalusia*= M.T. FERRER I MALLOL, *El comerç català a Andalusia al final del segle XV*, "Acta Historica et archaeologica mediaevalia", 18 (1997), pp. 301-334 i també *El comercio catalán en Andalucía a fines del s. XV*, "III Jornadas Hispano-Portuguesas de Historia Medieval (Sevilla, 1991)", Sevilla, 1997, pp. 421-452.- M.T.F., *Corsarios* = M.T. FERRER MALLOL, *Corsarios castellanos y vascos en el Mediterráneo medieval*, Barcelona, CSIC. Institución Milá y Fontanals, 2000.- P. FRAGO-M.D. LÓPEZ, *Barcelona*, cit. a la nota 19. G.-F., *As.* = A. GARCIA SANZ-M.T. FERRER I MALLOL, *Assegurances*, cit. a la nota 72.- M.-G., *Com.* = J.M. MADURELL MARIMON-A. GARCIA SANZ, *Comandas comerciales*, cit. a la nota 8.- MADURELL, *Contabilidad*= J.M. MADURELL, *Contabilidad de una compañía mercantil trecentista barcelonesa (1334-1342)*, "Anuario de Historia del Derecho Español", XXXV (1965), pp. 421-525; XXXVI (1966), pp. 457-546.-C.G. MAUBERT, *Le mouvement*, cit. a la nota 18.- E. SOLDANI, *Ass. mar.* = Elisa SOLDANI, *Assicurazioni marittime e commerci a Barcellona attraverso lo studio del Manual d'Assegurances di Bartomeu Masons (1428-1429)*, tesi di laurea 1999-2000, Universitat de Pisa, dirigida per M. Tangheroni.

APÈNDIX

Quadre 1

TRAMESES D'AMETLLES ENTRE CATALUNYA, VALÈNCIA I MALLORCA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.10.12	Tarragona - B.	Esteve Arnau, patró llagut armat	50 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 2r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 671
1357.10.24	Tarragona - B.	Esteve Arnau, patró llagut armat B.	12 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 7v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 671
1357.11.4	B. - V.	G. Noguera, patró llagut armat	indeterminada	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 11v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 668
1357.11.6	Tarragona - B.	R. Mas, patró llagut armat	9 c.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 13r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 671
1357.11.6	Tarragona - B.	Esteve Arnau, patró llagut armat	1 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 16r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 672
1357.11.26	Cambrils - B.	Ponç Faner, patró barca B.	2 saques	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 28r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 672
1357.12.15	Tarragona - B.	Bn. Languart, patró barca B.	1 sac i 1 sària	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 42v.
1357.12.29	V. - B.	Domingo Bonspar, patró barca V.	16 bales	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 48r.
1358.1.2	Tarragona - B.	Andreu Bellot, patró barca Tarragona	11 costals entre ametlles, llenties...	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 50r.
1358.1.23	Tarragona - B.	P. Maçanet, patró barca de Sant Pol	8 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 65r.
1358.2.9	B. - Cotlliure	Ja. Saura, patró lleny B.	1 costal	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 80v.
1358.2.26	Cambrils - B.	P. Perpinyà, patró barca descoberta	1 sac	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 93r.
1358.3.14	Tarragona - B.	Esteve Arnau, patró llagut armat B.	2 c.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1056, f. 11v.
1402.12.1	B. - St Feliu de G.	Miquel Vilar, Girona	½ q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 41r.
1432.9.18	B. - V.	Lluís Fonolleda	9 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 6r.
1432.11.14	B. - M.	Llorenç Salt	6 sàries	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 14v.
1432.11.15	Tortosa - B.	Benet Ferran, patró barca	6 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15r.
1433.12.10	B. - M.	P. de Rodes, blanquer	1 sària	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1433.12.10	B. - M.	Ja. Mora	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1434.6.14	B. - V.	Lluís Fonollosa	3 sacs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 120r.
1435.3.7	B. - Elna	Bart. Julià, d'Elna	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 11r.
1485.12.14	Tar., Salou, Cambrils - V.	Francí Muntmany i Nofre Pallejà	26 sacs	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 289, 292-293

Quadre 2

AMETLLA ENVIADA A LLENGUADOC, SARDENYA, SICÍLIA I ITÀLIA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.10.20	B. - Càller	P. Ferrer	7 sacs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 5v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 682
1386	B. - Gènova	P. Sagristà	4 c.	fiscal	<i>Dictus Cat.</i> 1386, p.34
1399.12.3-9	B. - Gènova	An. Bocassi	indeterminada	captura	M.T.F., <i>Corsarios</i> , p.252
1414.7.24	B. - Sicília	Ja. Rovira i Bn. Fabra	4 costals	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 190
1440.4.25	B. - Agde	Benet Roquetes	3 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 92v.
1454	B. o V. - Gènova	R. Rocafort, de V. - Gaspar Ximenis, de B.	16 bales ametlló entre diverses trameses ?	fiscal	<i>Dictus Cat.</i> 1421, pp. 188-189, 206, 212

Quadre 3

AMETLLA ENVIADA A TUNIS

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1436.1.13	B. - Tunis	Bn. d'Alcarràs? i F. Joan	3 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 46v.-47r.
1436.12.10	B. - Tunis	Rafel Vives	5 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 80r.

Quadre 4

AMETLLÓ O AMETLLES TRAMESES A LLEVANT DES DE BARCELONA

Any	Destinació	Gestors o propietaris	Quantitat	Contracte	Font
1265.8.5	B. - Palestina	Bng. Mallol, gestor, Bn. Fonts i J. Nomdedéu, prop.	6 feixos = 20 q. 21 ll.	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 19
1349.5.11	B. - Xipre, Rodes i Creta	N. Sermona i Bonanat Canyelles, gestors. Abraham Issach Bonavia, prop.	2 c. 1 ro.	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 99 [9]
1349.5.14	B. - Xipre, Rodes i Creta	F. Fàbrega, Ja. Puig i A. Mayans, gestors. P. de Puigventós, prop.	2 q. 1 ll.	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 99 [16]
1349.5.16	B. - Xipre, Rodes i Creta	F. Fàbrega, Ja. Puig i A. Mayans, gestors. G. de Lacera i J. Ses-Avases prop.	3 bótes 3 costals i 16 sàries	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 99 [27]
1349.5.16	Beirut	J. Hospital i P. Garf, gestors, F. de Casanova, prop.	indeterminada	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 101 [3]
1388.12.30	B. - Xipre, Beirut i Alexandria	Bng. Vidal, G. P. de Costabella, gestors. An. Piana, prop.	7 c., 5 ro. 14 ll.	comanda	M.T.F., <i>Nadal</i> , d. 61
1394	B. - Egipte o Síria		11 ponts, 9 costals		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1395.4.21	B. - Alexandria		3 ponts	comanda	C.C., <i>Bar.</i> , p. 329
1397	B. - Egipte o Síria		1 costal i 7 c.		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1400	B. - Egipte o Síria		36 ponts		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495

1403	B. - Egipte o Síria		4 costals i 8'5 c.		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1404	B. - Egipte o Síria		5'8 q. i 14 ponts		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1405	B. - Egipte o Síria		25 ponts i 12 costals		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1406	B. - Egipte o Síria		3'9 q. i 1 costal i 5 ponts		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1408	B. - Egipte o Síria		35'5 c.		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1409	B. - Egipte o Síria		13'6 c. i 13 ponts		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1412	B. - Egipte o Síria		8'1 ro.		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1414.4.17	B.-Rodes i Alexandria	P. Miret, gestor. B. Fabre, prop.	5 costals = 6 c. 2 ro.	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 188
1414	B. - Egipte o Síria		87'3 c., 4 costals i 150 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1415	B. - Egipte o Síria		21'8 c., 17 costals		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 495
1419.5	B. - Egipte o Síria		5 ponts	fiscal	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 497
1419.8	B. - Egipte o Síria		indeterminada	fiscal	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 497
1428.7.17	B. - Constantinoble	A. Portes	4 costals	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 4r., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 9
1454.4.24	Alfacs, B. - Rodes	F. Pipinelli	co. indet.	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>L. as.</i> , f. 48r-v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 198
1455.1.23	Tortosa, B. - Rodes	F. Pipinelli	indeterminada	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>L. as.</i> , f. 71v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 198
1495.10.14	costa Tarragona - Rodes	N. i P. Viastrosa	12 sacs de 15'5 c.	assegurança	AHPB, P. Triter, <i>L. as.</i> , 5, ff. 53v.-55v., M.T.F., ANDALUSIA, p. 319

Quadre 5

AMETLLA ENVIADA A ANDALUSIA, PORTUGAL, ANGLATERRA I FLANDES

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1399.10.1	V. - Flandes	Andrea de Pazzi, merc. florentí- Pericó Serra	indeterminada	assegurança	GARCIA-FERRER, <i>As.</i> , d. 109
1426.4.6	Flandes	Bartomeu Soler, gestor. P. Comes, prop.	3 ponts = 3 c. 4 r. 5 ll.	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 214
1428.9.13	V. - Sluis	Hug d'Aguilar	24 bales	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 26v., C.C., <i>Bar.</i> , p. 329, E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , doc. 81
1429.12.7	Xàbia - Flandes	An. Pujada	35 bales	assegurança	C.C., <i>Bar.</i> , p. 329
1434.4.8	B. - Portugal	J. Rodrigues, portuguès	2 c.	merc. ved.	ACA, RP, B., reg. 1084, f. 97v..
1434.4.5	B. - Anglaterra o Flandes	P. Mateu, hostaler	8 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 96r.
1438.1	B. - Flandes	Miquel Bosscher i J. Pasqual	indeterminada	assegurança	C.C., <i>Bar.</i> , p. 329
1438.2.21	B. - Flandes	J. Riba	28 costals = 38 c.	assegurança	C.C., <i>Bar.</i> , p. 329
1454.12.5	Xàbia - Alacant - Sluis	Federigo Galletti i F. Parallada	25 costals	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 42r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 198
1455.9.20	B., V., Xàbia - Bruges, Sluis o Middleburg	Gaspar Costera, cirurgià	indeterminada	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 65v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 198

1492.4.28	B., Tarragona - Sanlúcar de Barrameda	N. i P. Viatrosa	sauques indeterminades	assegurança	M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 315 i 318
1496.1.15	B. - Puerto de Sta. María	N. i P. Viatrosa	7 r.	assegurança	M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 315
1496.10.6	Xàbia - Bruges	G. Ponçgem, gestor. Ja. Macip	15 bales	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 313
1497.2.7	B. - Flandes	Benedetto i Bn. Pinello, merc. genovesos a V.	40 bales	assegurança	AHPB, P. Triter, <i>Lib. sec. 6</i> , f. 186r., M.T.F., <i>Figueres</i> , p. 198
1499.10.30	costa V. - Flandes	F. Ferrer, gestor. P. Perandreu	20 o 25 bales	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d.347
1499.11.18	Cadis - Flandes	Miquel Font	indeterminada	assegurança	M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 315
1500.2.27	Dénia - Flandes	Miquel Font	indeterminada	assegurança	M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 315

Quadre 6

TRAMESSES D'AVELLANES ENTRE CATALUNYA, VALÈNCIA I MALLORCA

Any	Destinació	Propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1357.11.3	St. Feliu de G. - M.	Bn. Liopart, patró barca	indeterminada	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 12r.-v.
1358.1.2	Tarragona - B.	Andreu Bellot, patró barca Tar.	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 51r.
1358.1.23	B. - V.	P. Guerau, patró llagut armat	4 saques	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 63v.
1358.2.21	Palamós? - ?	Bn. Gili, patró barca B.	4 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 91r.
1428.9.27	B. - Gandia	G. Bernat	24 sachs	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 29v., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 91
1429.12.12	Palamós - Menorca	An. Pagès, de Palamós	14 sachs	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 134v., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 403
1432.9.16	B. - M.	P. de Rodes, blanquer	4 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 5v.
1432.9.17	B. - M.	Bng. Castell, en nom Miquel Saguerau?	15 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 6r.
1432.11.26	B. - Cotlliure	P. Esteve	1 quarta	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15v.
1432.12.4	B. - M.	J. Garrigosa	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1432.12.4	B. - M.	J. Garrigosa	1 saca	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1433.12.10	B. - V.	P. Comes	3 saques	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1433.12.10	B. - M.	P. de Rodes	9 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1433.12.10	B. - M.	P. de Rodes - Ja. de Sales, paraire M.	8 saques	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1433.12.14	B. - M.	Narcís Gombert, botiguer B.	1 sac	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79r.
1434.11.13	B. - Tortosa	An. Ciurana, especier B.	2 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 142v.
1435.2.7	B. - V.	G. Sa-rovira	5 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 6r.

1455.9.18	Calonge i St. Feliu de G. - V.	P. Vidal, de Calonge	15 saques	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 192
1480.11.15	Tar.7 - M. (on la sagedia havia embar-rancat) - V.	F. Muntmany - P. Perpinyà, merc. Tarragona	5 sàries d'av. sencera i 8 saques = 20 q. d'av. trencada	assegurança	AHPB, N. G. Gili, 1 lib. sec., ff. 130v.-131r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197
1484.10.19	St. Feliu de G. - M.	R. Falcó - J. Mateu	indeterminada	assegurança	AHPB, N. G. Gili, 2 lib. sec., f. 108v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197-198
1484.11.4	St. Feliu de G. o Palamós - M.	F. Muntmany - Ja. Lendrich	25 saques	assegurança	AHPB, N. G. Gili, 2 lib. sec., f. 110v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197
1484.11.13	costa de Llevant catalana - V.	F. Muntmany - Ja. Lendrich	14 saques	assegurança	AHPB, N. G. Gili, 2 lib. sec., f. 113r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197
1485.9.28	Taragona, Salou, Cambrils - V.	F. Muntmany - Nofre Pallejà, merc. V.	avellana sencera o trencada	assegurança	AHPB, N.G. Gili, 2 lib. sec., f. 160v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197
1491.10.25	St. Feliu de G. - M.	J. Barceló - Leonard Lleopart, merc. M.	14 saques	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 295
1499.11.4	B. - V. o ports costa val.	P. Esteve - Ja. Marí, Pedres, Ja. Goday i Gabriel Gomis	comú d'avellanes etc.	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 348

Quadre 7

AVELLANES TRAMESES A LLENGUADOC, PROVENÇA I SARDENYA,

Any	Destinació	Propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1404.9.26	Niça - B.	Termo Benet, de Niça, patró nau	15 sacs	fiscal	ACA, Generalitat, G 186, 1, f. 22r.
1432.9.25	B. - Càller	G. Pujol	1 bota entre nous, avellanes i pinyons	merc. ved.	ACA, RP, B., reg. 1084, f. 7r.
1432.12.9	B. - Sardenya	J. Bruguera	6 quarteres	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18r.
1477.10.17	B. - Aigües Mortes o Buc	Girat Franc - Bn. Vilanova	29 saques	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 271

Quadre 8

AVELLANES ENVIADES A TUNIS

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1436.12.10	B. - Tunis	Rafel Vives, merc. B.	19 sacs	control merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 80r.
1437.1.14	B. - Tunis	Lluís Vives, merc. B.	6 sacs	control merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 83r.
1462.12.3	Tunis	F. Florensa i Bn. Soldevila - diversos mercs.	82 saques	comanda	M.-G., Com., d. 238.

Quadre 9

AVELLANES ENVIADES A ORIENT

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1334-1342	B. - Beirut	Ja. de Mitjavila	198 sacs	llibre comptes merc.	MADURELL, <i>Contabilidad</i> , f. 150v.
1334-1342	B. - Alexandria	A. Espaer - comp. Mitjavila	5 sacs	llibre comptes merc.	MADURELL, <i>Contabilidad</i> , f. 154v.
1388.3.16	B. - Rodes, Xipre i Beirut	B. Puiglorenç, merc. Perpinyà, i Bart. Esquerit, merc. B., gestors, i Gabriel Guich prop.	10 saques	comanda	AHPB, J. Nadal, <i>Man. 2</i> , f. 36r-v. i <i>llib. de 1388</i> , ff. 127v.-128r, M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197
1389.9.23	B. - Xipre i Beirut		15 sacs	comanda	C.C., <i>Bar.</i> , p. 328
1397	B. - Egipte o Síria		6 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1397	B. - Egipte o Síria		31 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1400.1.28	B. - Llevant		17 sacs	comanda	C.C., <i>Bar.</i> , p. 328
1400.11.17	B. - Llevant		6 sacs	comanda	C.C., <i>Bar.</i> , p. 328
1400.11.23	B. - Llevant		18 saques	comanda	C.C., <i>Bar.</i> , p. 328
1400.11.24	B. - Llevant		12 sacs	comanda	C.C., <i>Bar.</i> , p. 328
1401	B. - Egipte o Síria		7 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1402	B. - Egipte o Síria		7 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1402	B. - Llevant		10 saques de Girona	comanda	AHPB, T. de Bellmunt, <i>Man. 4.9.1402-144.1406</i> , f. 5r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 197
1403	B. - Egipte o Síria		94 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1404.10.3	B. - Alexandria	P. i P. Niubó, gestors. P. Tapioles, merc. Blanes, prop.	51 sacs	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 171
1404	B. - Egipte o Síria		249 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1405	B. - Egipte o Síria		126 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1407	B. - Egipte o Síria		18 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1407.8	B. - Llevant	? galera Gerardo de Doni	38 saques	fiscal	ACA, Generalitat, G.186/1 bis, f. 108v.
1408	B. - Egipte o Síria		18 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1409	B. - Egipte o Síria		26 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1411	B. - Egipte o Síria		14 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1413	B. - Egipte o Síria		75 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1414	B. - Egipte o Síria		150 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1415	B. - Egipte o Síria		69 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1416	B. - Egipte o Síria		80 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 494
1421.5	B. - Egipte o Síria		indeterminada	fiscal	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 497

1428.8.11	B. - Rodes	Bn. Sagrau	31 sacs	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 13r., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 35
1429.6.4	B. - Alexandria	F. Bodia, gestor. J. Desquer, prop.	20 saques	assegurança	GARCIA-FERRER, <i>As.</i> , d. 153
1429.6.15	B. - Alexandria	J. Desquer	20 sacs	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 94r.-v., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 278
1428-1430	B. - Alexandria		44 sacs		D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 497
1430.10	B. - Egipte o Síria		39 costals	fiscal	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 497
1434.7-9	B. - Llevant		45 saques	fiscal	C.C., <i>Bar.</i> , I, p. 328
1495.10.14	costa Tarragona, B. - Rodes	N. i P. Viastrosa	6 sàries i 4 saques = 30 quarteres a Tar. - 51 saques a B.	assegurança	AHPB, P. Triter, <i>5 lib. sec.</i> , ff. 53v.- 55v. M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 319

Quadre 10
AVELLANES ENVIADES A ANDALUSIA

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.11.6	B. - Sevilla	J. Fernández de Porres, patró coca de Cadis	60 sacs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 13r.
1492.4.28	B. - Sanlúcar de Barrameda	N. i P. Viastrosa	33 saques de l'Empordà i indet. de Tar.		M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 315, 318

Quadre 11
CASTANYES ENVIADES A L'ÀREA MEDITERRÀNIA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1349.5.16	B. - Xipre, Rodes i Creta	F. Fàbrega, Ja. Puig i A. Mayans, gestors. G. de Lacera i J. Ses-Avasses, prop.	7 sacs	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d.99 [27]
1357.11.3	St. Feliu de G. - M.	Bn. Llopart, patró barca	indet.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 12r.-v.
1392	B. o M. - Gènova	F. Llorenç, de M.	2 carretells	fiscal	<i>Dicitus Cat.</i> 1386, pp. 120, 193
1400.7.9	B. - M.	Andreu Domènec, patró barca	22 saques	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 32r.
1432.11.26	B. - V.	Narcís Gombert	½ quarta	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 16r.
1432.11.26		P. Esteve	½ quarta	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15v.
1432.12.22	B. - M.	F. Escales	4 sàries	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 20r.
1433.12.10	B. - M.	P. de Rodes	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.

1434.3.8	B. - Cotlliure	N. "Quadarona", peller B.	6 sacs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 93r.
1456.11.12	B. - V.	Gabriel Perers	indet.	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec. 1454-1461</i> , f. 88r.

Quadre 12
NOUS ENVIADES A L'ÀREA MEDITERRÀNIA

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1334-1342	?	companyia Mitjavila	10 quarteres	llibre comptes merc.	MADURELL, <i>Contabilidad</i> , f. 158v. -159, p. 515
1357.11.6	Tarragona - B.	R. Mas	2 sàries	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 13r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 671
1357.11.24	Tarragona - B.	P. Guasc, patró barca Tarragona	1 saquet	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 44r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 672
1358.2.26	Cambrils - B.	P. Perpinyà, patró barca descoberta	1 taleca	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 93r.
1386	Gènova	Gabriel Burgès	1 fardell	fiscal	<i>Dictus Cat.</i> 1386, pp. 54
1407	B. - Alexandria - Beirut	J. Arges	38 sacs	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1408	B. - Alexandria - Beirut		30 sacs	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1432.9.25	B. - Càller	G. Pujol	1 bóta entre nous, avellanes i pinyons	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 7r.
1432.12.4	B. - M.	J. Garrigosa	3'5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1432.12.9	B. - Sardenya	J. Bruguera	2 quarteres	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18r.
1433.2.3	Tortosa - B.	An. Vidal, patró barca	2 c.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 23v.
1433.9.30	[B. - M.]	Gabriel Cerdà	3 sàries	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 69v.
1460.1.9	Tamarit - B.		8 "fays"	assegurança	C.C., <i>Bar.</i> , 327, n. 39
1484.12.18	Mataró - Ciutadella	P. Vallmajor, de Dosiros	34 quarteres	assegurança	GARCIA-FERRER, <i>As.</i> , d. 287
1499.11.4	B. - V. o costa val.	P. Esteve - Ja. Marí, Pedrers, Ja. Goday i Gabriel Gomis	part d'un comú	assegurança	GARCIA-FERRER, <i>As.</i> , d. 348

Quadre 13

TRAMESSES DE PINYONS ENTRE CATALUNYA, VALÈNCIA I MALLORCA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.12.4	B - Cotlliure	P. Perpinyà, patró barca B.	1 sària	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 37v.
1358.2.3	B - Cotlliure	Bart. Baçò, patró llagut armat	1 costal	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 76v.
1358.2.17	B - Cotlliure	G. Ullastre, patró lleny armat B.	indet.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 89r.
1358.2.21	B. - Castelló d'Empúries	G. Andreu i J. Morla, de Castelló d'Empúries	½ q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 91r.
1407.8	B. - V.	?	5 q.	fiscal	ACA, Generalitat, G.186/1 bis, f. 106r.
1429.3.22	B. - V.	Benet de Vilafranca, merc. V.	3 carretells	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 144
1432.9.9	B. - Tortosa	Lluís Fochenses, hab. B.	12 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 4v.
1432.9.20	B. - Tortosa	Benet Ferran, patró barca	12 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. solt
1432.9.26	B. - V.	G. Pujol	1 cofre	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 7r.
1432.10.7	B. - M.	Llorenç Espàrec	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 8v.
1432.10.7	B. - M.	Llorenç Espàrec	3 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 8v.
1432.10.9	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 9r.
1432.10.18	B. - Tortosa	Ximeno Dalcerme, apotecari Saragossa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 11r.
1432.10.20	B. - Tortosa	Bart. Santjust	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 11v.
1432.10.20	B. - Tortosa	G. Serradell, factor Br. Vidal, merc. B.	23 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 12r.
1432.10.20	B. - Tortosa	Lluís Fochenses, factor G. Solà	13 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 11v.
1432.10.29	B. - M.	Miquel Sagrau	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 12v.
1432.10.29	B. - Cotlliure	Miquel Sagrau	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 12v.
1432.10.29	B. - Tortosa	A. Feniça	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 13r.
1432.10.29	B. - Cotlliure	Bn. Vila	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 12v.
1432.11.4	B. - V.	F. Mollet, merc. B.	5 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 13v.
1432.11.5	B. - V.	P. Sabrilla	3 carretells	control merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 13v.
1432.11.8	B. - Tortosa	P. Mora	4 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 14r.
1432.11.8	B. - Tortosa	P. Mora	4 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 14r.
1432.11.13	B. - ?	A. Santjust, botiguer	6 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 14v.
1432.11.16	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	13 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15v.
1432.11.16	B. - V.	Narcís Gombert	½ ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 16r.
1432.11.26	B. - Cambrils	F. Joan	½ quarta	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 16r.

1432.11.26	B. - Cotlliure	P. Esteve	1 c.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15v.
1432.11.26	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 16r.
1432.12.2	B. - Tortosa	Ja. Solà	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17r.
1432.12.4	B. - M.	J. Garrigosa	45 ll.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1432.12.12	B. - Cotlliure	J. Bac	1 quarterola	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18v.
1432.12.16	B. - V.	F. Mollet	2 quarteroles 10 quarteres	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 19v.
1432.12.16	B. - V.	Ja. Solà	9 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 19v.
1432.12.22	B. - M.	F. Escales	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 20r.
1433.2.7	B. - V.	Lluís Formosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 24v.
1433.2.26	B. - V.	B. Fabre	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 27r.
1433.3.9	B. - Tortosa	F. Sala, merc. B	1 costal	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 28v.
1433.4.2	B. - V.	Lluís Fonollosa	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 32r.
1433.4.8	B. - Tortosa	Lluís Fochenses, factor Lluís Solà	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 34r.
1433.4.27	B. - V.	Lluís Fonollosa	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 37v.
1433.5.22	B. - V.	B. Fabre	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 42v.
1433.5.28	B. - Cotlliure	P. Ros, patró barca B.	1 cabàs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 43v.
1433.6.16	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 48r.
1433.6.18	B. - V.	Lluís Fonollosa	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 48v.
1433.7.8	B. - V.	Lluís Fonolleda	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 52v.
1433.8.13	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 60v.
1433.8.21	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 62r.
1433.8.22	B. - regne de V.	Bart. Santjust	indet.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 62v.
1433.9.11	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	21 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 66v.
1433.9.22	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 68v.
1433.9.30	B. - M.	B. Fabre	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 69v.
1433.10.19	B. - V.	Miquel Marc, garbellador d'espècies	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 72v.
1433.11.2	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	9 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 73v.
1433.11.19	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 75r.
1433.11.27	B. - M.	J. Fàbregues, mestre d'aixa	1 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 76r.
1433.12.1	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 77r.
1433.12.10	B. - M.	Ja. Mora, merc. B.	5 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1433.12.14	B. - V.	Lluís Fonolleda	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78v.
1434.3.5	B. - V.	Lluís Fonollosa	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 92v.
1434.4.6		Ja. Solà	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 96v.

1434.4.6	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 96v-97r.
1434.6.14	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 120r.
1434.7.5	B. - Tortosa	Bng. Desillor merc.	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 123v.
1434.8.2	B. - V.	Lluís Fonollosa	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 130r.
1434.8.17	B. - M.	Bart. Douder	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 131v.
1434.9.6	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	29 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 134r.
1434.9.13	B. - Ulldecona	P. Astruc, merc. Ulldecona	2 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 135v.
1434.9.27	B. - V.	Gabriel Gràcia	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 137r.
1434.10.6	B. - Tortosa	Lluís Fochenses	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 138r.
1434.10.12	B. - regne de V.	Lluís Fochenses	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 139v.
1434.10.15	B. - V.	J. de Guimerà, convers	1 cànter	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 139v.
1434.10.15	B. - V.	J. de Guimerà, convers	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 139v.
1434.10.25	B. - M.	Miquel Marc, corredor d'orella B.	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 140r.
1434.11.13	B. - Tortosa	A. Ciurana, especier	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 142v.
1434.11.15	B. - Tortosa	Mateu Lorino, especier de To.	7 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143r.
1434.11.15	B. - V.	A. Mas, apotecari B.	3 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143r.
1434.11.15	B. - V.	A. Mas, apotecari B.	1 gerra	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143r.
1434.11.15	B. - V.	F. Sala	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143r.
1434.11.16	B. - V.	Bn. Fabre	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143v.
1434.11.16	B. - V.	Lluís Fonollosa	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143v.
1434.11.17	B. - M.	Gabriel Garcia, factor B. Fabre	5'S q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 144v.
1434.11.24	B. - V.	Bn. Cases	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 146r.
1434.11.26	B. - V.	Gabriel Berenguer	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 146r.
1434.11.29	B. - V.	F. Mollet, merc. B.	8 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 146v.
1434.11.29	B. - V.	F. Mollet, merc. B.	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 146v.
1434.12.16	B. - M.	A. Berenguer	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 147v.
1435.1.11	B. - V.	Lluís Fonollosa	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 2v.
1435.1.12	B. - V.	Bn. Fabre	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 2r.
1435.3.4	B. - Elna	Bn. Julià d'Elna	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 11r.
1435.3.7	B. - Elna	Bn. Julià d'Elna	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 11r.
1435.3.18	B. - V.	An. Mas	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 13r.
1435.3.24	B. - M. i Menorca	Gaspar de Queralt	12 cànters	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 13v.
1435.7.5		Bng. Desillor	12 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 32r.
1435.8.8	B. - V.	Bn. Fabre	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 34v.

1435.8.25	B. - V.	Gaspar de Queralt, merc.	3 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 35v.
1435.8.26	B. - Ulldecona	An. Mas, especier	2 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 36r.
1437.11.19	B. - V.	Bart. Santjust	3 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 120r.
1438.6.13	B. - V.	An. Bòria, bosser B.	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 147v.
1438.8.15	B. - regne V.	An. Bòria	1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 16v.
1439.11.4	B. - Tortosa	Antic Xiprepera? Sobrepera? factor Bart. Santjust	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 73v.
1440.10.11	B. - V.	Antic Borge, mercer B.	3 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 120r.
1453.9.11	B. - V.	F. Molins, batifuller de B. - An. Joan, capeller de V.	2 carretells	assegurança	AHPB, A. Vilanova, <i>Lib. sec. 3</i> , f. 19v., M.T.F., <i>Figues</i> , p.199
1456.11.12	B. - V.	Gabriel Perers	2 bótes	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec. 1454-1461</i> , f. 88r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1499.11.4	B. - V. o costa val.	P. Esteve - Ja. Marí, Pedrers, Ja. Goday i Gabriel Gomis	part de comú	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 348

Quadre 14

PINYONS TRAMESOS A SARDENYA, SICÍLIA I ITÀLIA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1393	B. - Gènova	P. Baldric	2 barrils	fiscal	<i>Drichtus Cat. 1386</i> , p. 235
1414.7.24	B. - Sicília - Alexandria	Ja. Rovira - B. Fabra	4 carretells	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 190
1432.9.25	B. - Càller	G. Pujol	1 bóta entre nous, avellanes i pinyons	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 7r.
1432.12.4	B. - Càller	G. Pujol, merc. B.	4 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1432.12.9	B. - Sardenya	J. Bruguera	16 ll.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18r.
1434.11.16	B. - Palerm	Bn. Moll, merc.	25 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 143v.
1434.11.17	[B. - Sicília]	Lluís Fochenses, merc.	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 144r.
1456.9.22	B. - Civitavecchia, Gaeta o Nàpols	J. Elicsèn, fill J. Elicsèn	6 carretells	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec. 1454-1461</i> , f.87r., M.T.F., <i>Figues</i> , p.199
1478.12.1	B. - Càller	Simó Falcó	1 caixa = 2 q. pinyons nets	assegurança	AHPB, N. G. Gili, <i>1 lib. sec.</i> , f.73v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1483.10.20	B. - Càller	Gabriel Omedes, Ja. Bertran - An. Rovira	1 caixa	assegurança	AHPB, N.G. Gili, <i>2 lib. sec.</i> , f. 55r.-56v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1484.11.27	costa Llevant - Roma	Guerau Marimon - J. Riba, F. Valentí, J. Bussot, Feliu Riba	5'5 q. i 5 q. 10 ll.	assegurança	AHPB, N.G. Gili, <i>2 lib. sec.</i> , f. 115r.-v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1491.8.13	Mataró - Roma	Miquel Font - Bn. Sala, de Mataró	indeterminada	assegurança	AHPB, P. Triter, <i>L. 3 as.</i> , f. 83r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199

1498.8.20	B. - Gènova	Cristòfor Jordà	5 q.	canvi maritim	AHPB, P. Triter, <i>Man. 20</i> , f. 85v.-86r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1500.2.13	B. - Nàpols	P. de Susán, merc. Sevilla i Bn. Campells	1 barril = 1'5 ro.	assegurança	M.T.F., <i>Andalusia</i> , p. 330

Quadre 15

PINYONS TRAMESOS A LLENGUADOC I PROVENÇA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.10.12-13	B. - Narbona o Agde	G. Massana, patró barca	17 costals i 1 carretell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 2r. i 3r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 679
1357.11.13	B. - Agde	An. Uralac, de Messina, patró barca	2 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 17v.
1357.11.24	B. - Narbona	G. Garriga, patró barca B.	3 sacs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 37r.
1357.12.29	B - Serinhan	Esteve Pastra, patró barca Serinhan, prop.: "Joan de Feu" de Famagusta	1 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 47r.-v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 678
1357.12.29	B. - Narbona	Bng. Canyelles, patró barca B.	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 49v.
1358.1.31	B. - Aigües Mortes	Auger Palau, patró barca Aigües Mortes	2 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 73v.
1358.3.1	B. - Agde	P.Roset, patró barca B.	1 caixa	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 95v.-96r.
1432.9.3		Gaspar Cardona	3 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 13v.
1432.10.29	B. - Agde	J. de Bellpuig	1 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 12v.
1432.11.27	B. - Aigües Mortes	P. Camós merc. B	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 16v.
1433.10.2	B. - Agde	G. Pujol merc. B.	5 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 70r.
1434.5.15	B. - Besiers	Bn. de Casat, merc. Besiers	mig q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 109v.
1434.10.29	B. - Agde	G. Pujol, merc. B.	7 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 140v.
1440.9.6	B. - França	Galceran Marquès, especier	2 carretells	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 116r.
1444.4.4	B. - Aigües Mortes	Giovanni Ventura, merc. florentí	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 23r.
1477.10.17	B. - Aigües Mortes o Buc	Girart Franch - Bn. Vilanova	1 bôta = 2 q.	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 271

Quadre 16
PINYONS TRAMESOS A LLEVANT DES DE BARCELONA

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1383.10.21	B. - Alexandria i Beirut		1 carrell = 4 q. i $\frac{1}{2}$ ro.	comanda	C.C., Bar., p. 327
1395.4.19	B. - Alexandria		[1.025 kg]	comanda	C.C., Bar., p. 327
1400	B. - Alexandria - Beirut		4 q. i 10 carrells	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1402	B. - Alexandria - Beirut		2 carrells	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1406	B. - Alexandria - Beirut		2 carrells	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1411	B. - Alexandria - Beirut		2 barrils	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1414.7.24	B. - Sicília - Alexandria	Ja. Rovira - B. Fabra	4 carrells	comanda	M.-G., Com., d. 190
1421.8.26	B. - Rodes i Alexandria	G. Toralles, gestor. G. de Fenollet, prop	2 carrells	comanda	M.-G., Com., d. 205
1433	B. - Egipte o Síria		2 carrells	fiscal	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 497

Quadre 17
PINYONS TRAMESOS A ALTRES LLOCS

Any	Destinació	Gestor o propietari	Quantitat	Contracte	Font
1428.11.24	B. - Sluis	Joan Alemany	2 carrells	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 48r., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 148
1459.2.1	B. - Orà	J. Cotxi	indeterminada	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec. 1454-1461</i> , f. 137v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1462.12.3	B. - Tunis	F. Florensa i Bn. Soldevila, gestors	26 q. i 50 ll. pinyons trecats	comanda	M.-G., Com., d. 238

Quadre 18

TRAMESSES DE FIGUES ENTRE CATALUNYA, VALÈNCIA I MALLORCA

Any	Destinació	Propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1357.11.24	Tarragona - B.	P. Guasc, patró barca Tar.	4 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 44r.
1357.12.4	Alacant - B.	A. Caner, patró barca B.	2 esportes	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 36v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 667
1357.12.15	Tarragona - B.	Bn. Languart, patró barca B.	2 senalles	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 43v.
1358.1.11	Tortosa - B.	R. Mur, patró lleny To.	178 esportins	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 61r.
1358.1.15	Tarragona - B.	R. Mas, patró llagut armat Tar.	2 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 61v.
1358.1.27	Tarragona - B.	P. Guasc, patró lleny armat	3 sachs	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 71r.
1358.1.29	B. - Roses	J. Fresc, patró barca B.	4 esportes i mitja	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 72v.
1358.2.9	Tortosa - B.	R. Mur, patró lleny Tortosa	60 esportes	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 81r.
1358.2.13	B. - Castelló d'Emp.	G. Salvador, patró llagut	8 esportes	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 82r.-v.
1358.2.17	B. - Cotlliure	G. Ullastre, patró lleny armat B.	indeterminada	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 89r.
1358.3.1	B. - Cotlliure	Bn. Franquesa, patró lleny armat B.	3 esportes	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 95r.
1401.10.18	B. - Perpinyà	G. Deuslosal, patró barca B.	15 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 21r.
1402.11.16	B. - Cadaqués	P. Setembre	2 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 38v.
1402.11.20	B. - Castelló d'Empúries	G. Orelles	12 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39r.
1402.11.28	B. - M.	G. de Fonollet	203 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 40r.
1402.12.1	B. - St. Feliu de G.	Miquel Vilar, c. Girona	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 41r.
1402.12.8	B. - Perpinyà	G. Deuslosal	30 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 41v.
1404.7-9	Alacant - B.		1340 q.	fiscal	C.C., <i>Bar.</i> , p.329
1404.9-11	M. - B.		147 q., 26 ll.	fiscal	C.C., <i>Bar.</i> , p. 329
1432.11.15	Tortosa - B.	Benet Ferran, patró barca	300 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15r.
1432.11.15	Tortosa - B.	F. Talam, patró lleny	185 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15r.
1432.11.20		Bng. Gibert, de Cotlliure	25 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15v.
1432.12.12	Tortosa - B.	Miquel Sanç, patró barca	3'5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 19r.
1432.12.23	Tortosa - B.	J. Talam, patró lleny	42 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 20v.
1432.12.24	B. - Cotlliure	P. Morera	15 sàries	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 20v.
1433.11.12	B. - Cotlliure (no tingué efecte)	G. Estaper	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 74v.
1433.11.30	Tortosa - B.	J. Mercer, patró lleny	102 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 76v.
1433.11.30	Tortosa - B.	J. Mercer, patró lleny	2 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 76v.

1433.12.14	Tortosa - B.	F. Talam, patró lleny	245 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78v.
1433.12.14	Tortosa - B.	J. Talam, patró lleny	7 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78v.
1433.12.7	B. - Roses	N. Reverdit	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 77v.
1433.12.10	B. - M.	Ja. Mora, merc. B.	3'5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 78r.
1433.12.14	B. - Cottliure	Narcís Gombert, botiguer B.	15 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79r.
1433.12.18	B. - Cottliure	Rafel Serradell, major, merc. B.	50 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79v.
1433.12.22	B. - Perpinyà	Gallard del Gaver, de Perpinyà	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79v.
1434.2.1	B. - Roses	Dalmau de Cartellà, merc. Castelló d'Empúries	1 esportí	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 85v.
1434.1.12	B. - Cottliure	Dalmau Mercader, merc. B.	40 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 81v.
1434.7.9	Alacant - B.		68 q.	fiscal	C.C., Bar., p.329
1435.3.4	B. - Elna	Bn. Julià, d'Elna	10 ro. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 11r.
1437.10.30	B. - Cottliure	Bart. Imbert	12 bales	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 118r.
1437.10.30	B. - Cottliure	G. Pujol, merc. B.	27 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 118r.
1437.12.4	B. - Cottliure	R. Espital, corredor orella B.	10 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 121r.
1437.12.4	B. - Cottliure	R. Espital, corredor orella B.	12 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 121r.
1438.1.9	B. - Cottliure	R. Tauler, patró barca Cottliure	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 124r.
1438.2.21	B. - Cottliure	Bn. Tauler, patró barca Cottliure	16 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 128r.
1438.11.11	B. - Cottliure	Gilabert Capmals - Bn. Tauler, de Coll.	15 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 30r.
1438.11.11	B. - Cottliure	Gilabert Capmals - Bn. Tauler, de Coll.	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 30r.
1438.12.1	B. - Cottliure	G. Pujol, merc. B.	54 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 31v.
1438.12.3	B. - Cottliure	Bn. Tauler, fill R., merc. Coll.	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 31v.
1439.2.20	B. - Cottliure	Marc Calabuig, factor Bart. Donabel	17 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 40v.
1442.11.3	B. - Cottliure	P. Guiraudo, B.	11 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 179r.
1442.11.16	B. - St. Feliu de G.	An. Cartellà, de St. Feliu de G.	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 180r.
1445.10.20	B. - Cottliure	P. Palou, merc.	40 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 60r.
1445.10.20	B. - Cottliure	G. Pujol, merc.	12 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 60v.
1445.10.22	B. - Cottliure	G. Pujol, merc. B.	45 q. entre pances i figues	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 60v.
1456.9.25	Alacant, Vilajoiosa, Xàbia o Dénia - B.	Caterina, vídua Ja. Serratell	indeterminada	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 205
1499.11.4	Alacant - B.	P. Sanxis, merc. V., venedor - J. Moni, comp.	20 q.	compra	AHPB, P. Triter, <i>Man. comù 23</i> , f. 24r.

Quadre 19

TRAMESES DE FIGUES A SARDENYA, SICÍLIA I ITÀLIA

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1358.2.10	B. - Oristany	P. Canals, patró coca	indet.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1056, f. 81v.
1400.10.25	B. - Sicília	Bn. Pellicer, patró nau	120 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 46v.
1401.11.20	B. - Sicília	Andreu Orrei	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39v.
1402.11.16	B. - Sicília	P. Cardona	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 38r.
1402.11.22	B. - Sicília	P. Simon	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39v.
1403.12.18	B. - Gènova	J. Mates	25 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1069, f. 22v., A. M. ARAGÓ, <i>Fletes</i> , p. 217
1403.12.18	B. - Gènova	Andreu Peles	25 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1069, f. 22v., A. M. ARAGÓ, <i>Fletes</i> , p. 217
1408.10.18	B. - Gènova	F. Llobet, patró nau	200 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1074, f. 30v., A. M. ARAGÓ, <i>Fletes</i> , p. 219
1408.12.18	B. - Sicília o Alexandria	G. de Fonollet	80 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1074, P. FRAGO - M.D. LÓPEZ, <i>Barcelona</i> , p. 174
1432.12.4	B. - Càller	G. Pujol, merc. B.	7 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1432.12.4	B. - Càller	G. Pujol, merc. B.	3 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 17v.
1432.12.9	B. - Sardenya	J. Bruguera	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18r.
1435.2.14	B. - Sardenya o Sicília	R. Guerau, merc. B.	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 6v.-7r.
1436.10.17	B. - l'Alguer	Cristòfor Despont, merc. B.	7 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 70v.
1442.1.2	B. - l'Alguer	Ja. Samir, merc.B	25 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 158v.
1497.11.28	Roses - Gènova	Matteo Cappa, merc. Gènova	indet.	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 330
1499.11.18	Alacant - B. - Civitavecchia o Gènova	Stefano Giustiniani, genovès / companyia Viastrosa	100 q.		AHPB, P. Triter, <i>Lib. sec. II</i> , ff. 92v.-93r., M.T.F., <i>Figues</i> , p.201

Quadre 20

TRAMESES DE FIGUES A LLENGUADOC-PROVENÇA

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.11.13	B. - Agde	An. Uralac, de Messina, patró barca	4 esportes	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 17v.
1358.1.4	B. - Aigles Mortes	G. Andreu, patró lleny armat	indet.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 53r.
1358.3.1	B. - Agde	P. Roset, patró barca B.	12 esportes	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 95v.-96r.

1366.11.6	B. - Montpeller	P. Dalmau, merc. Montpeller	10 esportes	canvi	GARCIA-FERRER, As., d. 57
1388.4. 9	B. - Avinyó	A. Julià - Bn. Amat i G. Oriol	indet.	rebut de comanda	AHPB, J. Nadal, <i>Man. 2</i> , f. 51v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1400.2.4		P. Manera	25 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 78r.
1400.2.7		P. Català	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 78r.
1400.2.12		J. Rovira, de Torroella de Montgrí	6 quateroles	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 78r.
1401.10.27	B. - Avinyó	G. Deuslosal, patró barca B.	50 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 21v.
1402.11.22	B. - Avinyó	F. Vilaplana	27 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39v.
1402.11.22	B. - Avinyó	F. Vilaplana	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39v.
1402.12.1	B. - Arle	R. Carrera	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 41r.
1432.11.27	B. - Aigües Mortes	P. Camós, merc. B.	28 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 16v.
1439.11.21	B. - Narbona	F. Escala, mestre de cases	27 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 74r.
1441.11.14	B. - Serinhan	G. Huet, carder	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 154v.
1442.11.27	B. - Agde	Asbert Atzuar	30 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 182r.
1443.10.3	B. - Aigües Mortes	F. Salvador, patró sagetia B.	50 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 14v.
1443.10.29	B. - Agde	"Carousa"	3 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 15v.
1444.11.5	B. - Sija	R. Comes, merc.	12 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 39r.
1447.10.19	B. - ?	Girau Carbonell, merc. francès	40 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 94v.-r.

Quadre 21

TRAMESSES DE FIGUES A TUNIS

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1272.9.1	B., Dénia - Tunis	P. Cabrit, G. Mallol i A. Puig (gestors), Bn. Fonts	Comú, particip. 25 ll.	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 38
1436.1.13	B. - Tunis		66 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 46v.-47r.
1436.12.10	B. - Tunis	Rafel Vives, merc. B.	350 c. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 80r.
1437.1.14	B. - Tunis	Lluís Vives, merc. B.	200 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 82v.-83r.

Quadre 22

TRAMESSES DE PANSSES ENTRE CATALUNYA, VALÈNCIA I MALLORCA

Any	Destinació	Propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1358.3.1	B. - Cotlliure	Bn. Franquesa, patró lleny armat B.	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 95r.
1401.10.18	B. - Perpinyà	G. Deuslosal, patró barca B.	15 q. entre figues i panses	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 21r.
1402.11.16	B. - Cadaqués	P. Setembre	mig q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 38v.
1402.11.20	B. - Castelló d'Emp.	G. Orelles	12 q. entre figues i panses	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39r.
1404.7.9	Alacant - B.		525 q. 400 ll..	fiscal	C.C., Bar., p.329
1404.9.11	Alacant - B	P. Rovira	11 cofins pansa negra	fiscal	ACA, Generalitat, G 186, I, f. 5r.
1404.9.11	Alacant - B	P. Saurí	17 cofins pansa negra	fiscal	ACA, Generalitat, G 186, I, f. 7v.
1432.11.20		Bng. Gibert, de Cotll.	25 q. entre figues i panses	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 15v.
1433.12.7	B. - Roses	N. Reverdit	3 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 77v.
1433.12.14	B. - Cotlliure	Narcís Gombert, botiguier B.	30 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79r.
1433.12.18	B. - Cotlliure	Rafel Serradell, major, merc. B.	50 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79v.
1433.12.22	B. - Perpinyà	Gallard del Gaver, de Perpinyà	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 79v.
1434.1.12	B. - Cotlliure	Dalmau Mercader, merc. B.	6 q.	control merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 81v.
1434.2.1	B. - Roses	Dalmau de Cartellà, merc. Castelló d'Empúries	1 esportí	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 85v.
1434.7.9	Alacant - B.		84 q. pances blanques i negres	fiscal	C.C., Bar., p.329
1435.3.4	B. - Elna	Bn. Julià, d'Elna	10 ro. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B., reg. 1085, f. 11r.
1437.10.30	B. - Cotlliure	Bart. Imbert, patró barca	8 bales	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 118r.
1437.12.4	B. - Cotlliure	R. Espital, corredor orella B.	10 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 121r.
1437.12.4	B. - Cotlliure	R. Espital, corredor orella B.	12 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 121r.
1438.1.9	B. - Cotlliure	R. Tauler, patró barca Cotlliure	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 124r.
1438.2.21	B. - Cotlliure	Bn. Tauler	2 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 128r.
1438.9.17	B. - Cotlliure	Llorenç Torner, patró	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 23r.
1438.12.3	B. - Cotlliure	Bn. Tauler	4 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 31v.
1439.2.20	B. - Cotlliure	Marc Calabuig, factor Bart. Donabel	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 40v.
1442.11.3	B. - Cotlliure	P. Guiraldo, B	16 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 179r.
1445.10.20	B. - Cotlliure	P. Palou, merc. B.	8 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 60r.
1445.10.20	B. - Cotlliure	G. Pujol, merc.	12 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 60v.
1445.10.22	B. - Cotlliure	G. Pujol, merc. B.	45 q. entre pances i figues	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 60v.
1456.9.25	Alacant, Vilajoiosa, Xàbia o Dénia - B.	Caterina, vídua Ja. Serradell	indeterminada	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 205

1456.10.9	V. - St. Feliu de G.	F. Vidal	2 costals	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 87v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1458.9.26	B. - Cotlliure o Serinhà	F. Piera i Bn. de Pau	61'5 q.	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 129r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1478.8.28	V. - St. Feliu de G.	Narcís Cots - Ja. Amat, blanquer Girona	5 q.	assegurança	AHPB, N. G. Gil, <i>l lib. sec.</i> , f. 67
1499.11.4	Alacant - B.	P. Sanxis, merc. V. venedor - J. Moní comp.	32 q.	compra	AHPB, P. Triter, <i>Man. comú 23</i> , f. 24r.

Quadre 23

TRAMESSES DE PANSSES A LLENGUADOC-PROVENÇA

Any	Destinació	Gestor, propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1357.12.12	B. - Agde	P. Roset, patró barca B.	10 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 38v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 677
1388.4.9	B. - Avinyó	Arnaud Julià - Bn. Amat i G. Oriol	indet.	rebut de comanda	AHPB, J. Nadal, <i>Man. 2</i> , f. 51v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1400.2.4		P. Manera	25 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 78r.
1400.2.7		P. Català	24 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1066, f. 78r.
1402.11.22	B. - Avinyó	F. Vilaplana	27 q. entre figues i pansses	control merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39v.
1402.12.1	B. - Arle	R. Carrera	2 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 41r.
1432.10.8	B. - Narbona	G. Estaper	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 9r.
1437.11.12	B. - Niça	Riccardo Davanzati, factor Giovanni Ventura	189 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 119r.
1440.4.25	B. - Agde	Benet Roquetes	2 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 92v.
1440.12.3	B. - Aigles Mortes	P. Viver, merc. B.	100 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 126v.
1441.2.4	B. - ?	Bart. Miquel	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 130v.
1441.11.22	B. - Serinhà	G. Huet, carder B	2'5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 155v.
1442.12.3	B. - Agde	J. Rovira, paraire B	60 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 182v.
1443.10.3	B. - Aigles Mortes	F. Salvador, patró sagetia B	173 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 14v.
1443.10.29	B. - Agde	"Carousa"	3 q. entre figues i pansses	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 15v.
1444.11.5	B. - Sija	R. Comes, merc.	8 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 39r.
1444.11.14	B. - Arle	J. Vives, merc.	8 cofins	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 39v.

1444.11.14	B. - Arie	Miquel Vives, merc. B.	161 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 39v.
1447.10.19	B. - ?	Grau Carbonell, merc. francès.	20 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 94v.

Quadre 24

TRAMESSES DE PANCES A SARDENYA, SICÍLIA, ITÀLIA

Any	Destinació	Gestor, propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1329.2.22	B. - Sardenya	Martí de Brufet, gestor. Ja. Sa Castanyera i Salvador Ses Tosques, prop.	21 cofins atzebib blanc	comanda	M.-G., <i>Com.</i> , d. 82
1401.11.20	B. - Sicília	Andreu Orrei	1 coff	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 39v.
1402.11.16	B. - Sicília	P. Cardona	6 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 38r.
1408.10.25	B. - Gènova	Bng. Esteve	50 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1074, f. 31r., A. M. ARAGÓ, <i>Fletes</i> , p. 219
1408.10.31	B. - Gènova o Sicília	Bart. Marquès	60 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1074, f. 32r., A. M. ARAGÓ, <i>Fletes</i> , p. 219
1432.12.9	B. - Sardenya	J. Bruguera	1 ro.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18r.
1432.12.9	B. - Sardenya	J. Bruguera	1 costal i 1 barril entre pances i altres merc.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 18r.
1433.2.3	B. - Pisa	F. Tosinghi	6 cofins	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 24r.
1434.11.17	B. - Sicília	Gabriel Garcia, factor. Bn. Fabre, merc. B.	18 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 144v.
1435.2.14	B. - Sardenya o Sicília	R. Guerau, merc. B.	17 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 6v.-7r.
1436.10.17	B. - l'Alguer	Cristòfor Despont, merc. B.	17 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 70v.
1441.10.13	B. - Siracusa o Ragusa	J. Pasqual	16 costals	control merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 153r.
1442.1.2	B. - l'Alguer	Ja. Samir, merc. B	5 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1088, f. 158v.
1484.11.27	costa cat. Llevant - Roma	Guerau Marimon - J. Riba, F. Valentí, J. Bussot, Feliu Riba	25 q.	assegurança	AHPB, N. G. Gili, <i>Lib. sec. 2</i> , f.115r.-v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 199
1497.11.28	Roses - Gènova	Matteo Cappa, merc. Gènova	indeterminada	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 330
1499.10.24	B. - Tar. - Alacant - B. - Marsella - Gènova o Riviera	Bart. Baster	indeterminada	assegurança	AHPB, P. Triter, <i>L. as. II</i> , ff. 59v.-60r.
1499.11.18	Alacant - B. - Civita-vecchia o Gènova	Stefano Giustiniani, genovès - companyia Viastrosa	150 q.		AHPB, P. Triter, <i>L. as. II</i> , ff. 92v.-93r.

Quadre 25
TRAMESES DE PANCES A TUNIS I A LLEVANT

Any	Destinació	Gestor, propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1403	B. - Alexandria - Beirut		27 q.	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1404	B. - Alexandria - Beirut		714 q.	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1407	B. - Alexandria - Beirut		38 q.	comanda	D. COULON, <i>Barcelone</i> , p. 496
1436.1.13	B. - Tunis	Bn. "del Quas" i F. Joan, merc. B.	66 q. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 46v.-47r.
1436.12.10	B. - Tunis	Rafel Vives, merc. B.	350 c. entre figues i pances	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 80r.
1437.1.14	B. - Tunis	Lluís Vives, merc. B.	65 q.	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1085, f. 82v.-83r.

Quadre 26
TRAMESES DE PANCES A PORTUGAL I FLANDES

Any	Destinació	Gestor, propietari o patró	Quantitat	Contracte	Font
1404.12	B. o V. - Flandes?	Ferrer Ballester, merc. V., i mercs. B		captura	M.T.F., <i>Corsarios</i> , p. 29
1434.4.5	B. - Portugal	Ferrando Gonçalvez	10 cofins	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1084, f. 96v.
1454.10.25	V., Xàbia o Alacant - B. - Sluis	Leonardo Gualandi - F. Parallada i altres	indet.	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 40r.-v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1454.12.5	V., Xàbia o Alacant - Sluis	Federigo Galletti, pisà - F. Parallada	20 q. (de Xàbia)	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 42r., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1455.9.20	B., V., Xàbia - Bruges, Sluis o Middleburg	Gaspar Costera, cirurgià B.	indet.	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 65v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1496.10.6	Xàbia, Alacant - Bruges	G. Ponçgem, merc. B. - Ja. Macip, merc. V.	325 q.	assegurança	GARCIA-FERRER, As., d. 313
1496.10.6	Alacant - Bruges	G. Ponçgem - Ja. Macip	650 q.		AHPB, P. Triter, <i>L. 6 as.</i> , ff. 98r.-99v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200
1497.10.11	costa V. - Flandes	Benedetto i Bn. Pinello, mercs. genovesos a V.	400 q.	assegurança	AHPB, P. Triter, <i>L. 8 as.</i> , f. 58r.-v., M.T.F., <i>Figues</i> , p. 200

Quadre 27

**ARRIBADES DE DÀTILS A BARCELONA. TRAMESES A LLEVANT I A ALTRES LLOCS
DE LA MEDITERRÀNIA I A FLANDES**

Any	Destinació	Propietari	Quantitat	Contracte	Font
1357.11.10	Tarragona - B.	Esteve Arnau, patró llagut armat	1 carrell	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 16r., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 672
1357.12.8	B. - Serinhan	Bn. Joan, patró barca Palamós	10 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 38v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 676
1357.12.12	B. - Agde	P. Roset, patró barca B.	4 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 38v., C.G. MAUBERT, <i>Le mouvement</i> , p. 677,679
1358.4.5	B. - Viàs	Esteve Sebleres, de Viàs	8 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 59v.
1358.1.31	B. - Aigües Mortes	Auger Palau, patró barca Aigües Mortes	15 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 73v.
1358.3.1	B. - Cotlliure	Bn. Franquesa, patró lleny armat B.	1 costal	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1057, f. 95r.
1402.11.16	B. - Sicília	J. Aiguals	20 cofins i 3 gerres	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1067, f. 38v.
1404.9.8	M. - B.	Bart. Marinés	10 costals = 27 q.	fiscal	ACA, Generalitat, G.186, 1, f. 17r.
1404.9.11	M. - B.	G. Donadeu	10 costals = 20 q.	fiscal	ACA, Generalitat, G.186, 1, f. 39r.
1404.9.11	M. - B.	F. Vila	10 costals = 25 q. 25 ll.	fiscal	ACA, Generalitat, G.186, 1, f. 39r.
1404.9.11	M. - B.	A. Martí	25 costals = 50 q. i una caixa	fiscal	ACA, Generalitat, G.186, 1, f. 39r.
1428.7.17	B. - Constantinoble	A. Portes	25 costals	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 4r., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 9
1428.12.3	B. - Agde		1 costal	assegurança	AHPB, B. Masons, <i>Man. as.</i> , f. 51r., E. SOLDANI, <i>Ass. mar.</i> , d. 157
1444.4.6	B. - Provença	Ponç Lambert, merc. Arle	3 costals	merc. ved.	ACA, RP, B, reg. 1089, f. 23r.
1455.3.17	B. - Bruges	F. Parellada, Leonardo Gualandi, pisà	6 costals	reconeixement propietat	GARCIA-FERRER, <i>As.</i> , d. 189
1455.9.20	B., V., Xàbia - Bruges, Sluis o Middleburg	Gaspar Costera, cirurgià	indeterminada	assegurança	AHPB, P. Bastat, <i>Lib. sec.</i> , f. 65v.